

Preproste besede

1982/83

2

P I O N I R J I   M E D   V O J N O -   U T R I N K I .

Naša rojakinja Vida Brest je dobrodošel gost na naši šoli. Ker je bila med vojno še zelo mlada, smo jo zaprosili, naj nam pove kaj o aktivnosti pionirjev med vojno. Nanizala nam je celo kopico doživljajev - prisluhnimo:

Pionirske odrede so začeli ustanavljati 1943. leta. Na območju podokrožja Trebnje so bili trije pionirski odredi: Mirna, Sentrupert in Trebnje. Komendant odreda v Sentrupertu je bil Naco Peterlin.

Pionirji v šentruperskem področju so aktivno delovali. Njihove akcije so bile raznovrstne.

Če so videli kje kakšno bombo, so jo prinesli partizanom. Vedeli so za veliko orožja. Posebno pridni so bili, ko so pomagali zbirati moko in jajca, da so potem ženske naredile rezance za partizansko bolnico. (Za celo "šajtrgo" jih je bilo.) Čeprav so jim naročili, naj zbirajo samo po partizanskih hišah, so šli nalašč tudi v hiše, kjer so bili za bele - češ, naj tudi oni dajo. Takrat so nabrali tudi veliko lipovega cvetja za čaj.

Delali so tudi listke za popisne akcije. Potem so te listke potresali po različnih koncih vasi. To pa jim še ni bilo dovolj. V svoji predrznosti so šli tako daleč, da so jih dali neopazno tudi nekaterim ženskam, ki so šle k maši, v žepce - in ko so v cerkvi potegnile iz žepa robec, so se potresli tudi listki. To so fantje potem uživali!

Včasih so bili prav posebno predrzni. Nekoč so obesili plakat celo na italijansko postojanko, kamor so se priplazili ponoči. Partizani takih akcij niso priporočali, saj so bile preveč tvegane in so se bali za pionirje. Njihova bojazen ni bila zaman, saj so nekatere pionirje, ki so bili posebno predrzni in so se bolj izpostavljali, kot je bilo treba, sovražniki res prijeli, zaprli, topli...

Pionirji in mladinci so tudi "tiskali" - s krompirjem. Delavnico so imeli pri Hostniku v Kamnju. Razne liste so seveda tudi raznašali. Med njimi so bila tudi obvestila za obvezno oddajo.

Tovarišici Vidi smo povedali, da tudi mi danes raznašamo razna obvestila. Na šoli namreč uspešno deluje kurirska četa. Aktivnost kurirske čete je zelo dobrodošla v naši krajevni skupnosti, ki obsega kar 22 vasi in je treba včasih nesti obvestila kar precej daleč. Posebno koristni smo bili mladi kurirji ob vsch akcijah NNNP. Zlasti smo ponosni na tako lansko akcijo, ki je bila v naši občini - zveznega značaja - in smo bili nekateri člani kurirske čete nekaj dni kar precej ur skupaj na nogah. Nekateri so celo prespali v šoli. Tovarišica Brestova je bila vesela, ker smo pripravljeni nadaljevati tradicije nekdanjih pionirjev.

Potem smo tovarišico Vido zaprosili, naj obudi še spomine na srečanja s pionirji drugod po Sloveniji, saj vemo, da je med vojno precej križarila po Sloveniji. Ni ji bilo treba dvakrat reči. Takole je povedala:

Bilo je na Primorskem. Šesta ofenziva. Partizani smo šli mimo požgane šole, kjer so otroci imeli pouk. Poučevala jih je mlada punca, sploh ne vem, če je bila učiteljica. Na tabli je pisalo nekaj o Titu.

Vprašali so nas, če imamo svinčnike. Komendant nam je rekel:

"Tovariši, če imate kaj, dajte!" Partizani so metali svinčnike kar v kape in trgali liste iz svojih blokov.

"Mislite na nas, ko boste šli v napad!" so klicali otroci za nami. Komandant je določil poseben vod za zbiranje.

Promagani Nemci so prav začudeno gledali, kakšni vojaki neki so to, ki zaplenijo svinčnike, peresa in papir.

Ko smo se vračali iz borbe, smo vse to nesli tistim pionirjem.

Vsota se je nabrala toliko, da so nekaj lahko dali tudi neki drugi partizanski šoli.

Po tej prigodi so tovarišici Brestovi misli spet ušle v Šentrupert - v Kamnjo. Spomnila se je svojega očeta - poka. Pri njem so bili zaupni sestanki. Tam je bilo varno, ker so bili blizu hoste. Mladinci so skrbeli za stražo. Na sestanke so prihajali pomembni ljudje. Nekoč je prišla Zdenka, kasneje Katja Rupena. "Pokliči ti, ki jim zaupaš, pa se bomo nekaj pomnili." Takrat smo postali skojevci. Bila sem sekretar SKOJ za Kamnjo - Šentrupert.

Še je povedala, kako je bilo nekoč v Smokučah pod Stolem.

Takrat so nas partizane pionirji poljali s sankami na palačinke. Si lahko mislite, da smo se pripoljali tik do hiše, kjer smo dobili palačinke?!

Da ne pozabim na boj za Železnike, kjer je sodeloval tudi pionirski odred. Če bi radi kaj več zvedeli o tem, preberite o tem v Pionirskem listu, saj je izhajal podlistek Mali človek na veliki poti. Veste, pisateljcu Francetu Bevku, s katerim sem hodila po slovenskih šolah, sem obljubila, da bom napisala to zgodbo v nadaljevanjih. In sem jo. Letos pa boste lahko to zgodbo brali v knjigi.

Kar malo ponosni smo na tov. Brestovo, ki je marsikaj doživela na tej svoji poti. Zlasti Polde Koščak rad ponovi:

"Vida Brest je sestrična moje mame in večkrat več dni preživi pri nas v Kamnjo."

Kar tovarišico Vido smo vprašali, katerega od nekdanjih -medvojnih pionirjev naj še povprašamo po spominih.

Med tistimi, ki jih je našla, je največ takih, ki ne živijo več v našem kraju - na primer Eno Velkavrh. Vsi pa najbolj poznano tov. Jožeta Froliha, ki je še vedno zelo aktiven, saj je predsednik svet. krajevne skupnosti Šentrupert. Prav zdaj je v skrbih zaradi zaključnih del pri napeljavi telefonskega omrežja in zaradi novega asfaltiranja cest. Med njegovim mandatom je uspel krajevni samoprispevek za zgraditev telefonskega omrežja.

Sprva se je tovariš Frolih branil:

"Vida pretirava. Saj so bili tudi drugi aktivni, zakaj bi moral govoriti ravno jaz. Kaj bi tisto; nosil sem hrano partizanom, obvestila, včasih je bilo napeto..."

No, ravno to smo hoteli. Spomnimo se kakšne akcije, kakšnega doživljanja.

Kmalu po zasedbi se je začelo po vasi skrivnostno dogajanje - ljudje so se sestajali in govorili o OF, ki naj bi pregnala Italijane. To je bila stvar starejših, a smo otroci nastavili ušesa. Namo je naredil velik vtis prvo srečanje s prvo srečanje s partizani 1941. leta. Bratranec Ciril (brat legendarnega Milana Rajca) mi je naročil, naj bi nesla nekaj v Zadrage. Na hribčku pred Zadrage se je Ciril sklonil, pobral poleno in ga vrgel visoko v zrak. Vprašal sem ga, kaj to pomeni, on pa je odvrnil, da nič. Nato sva nesla do zidanice - tu pa se mi je čudno zdelo, ker ni bilo nobenih delavcev, da bi jim dala jesti. Ošaro z mlekom in žganci je vzel Ciril in jo nesel na vrh vinograda, jaz pa sem ga spremljal.

Medaj sem zagledal deset partizanov, imeli so kape triglavke, na njih pa spredaj slovensko zastavo. Imeli so mitraljez, puške... slastjo so pojedli. Ko sva se vračala, sem spoznal, da je bilo polno dogovorjeno znamenje. S tem mi je bilo razkrito, da imamo zvezo s partizani. Bratranec mi je naročil, da ne smem nikomur povedati, četudi bi me pretopli.

Jeseni 1941 sem šel nazaj v Ljubljano; ko sem se vrnil 12. junija 1942, so Italijani prečesali dolino, odpeljali očeta...

Iz Ljubljane smo se lahko peljali le do Velike Loke - nato smo šli poš preko Račjega sela, ki je bilo kot nekakšno osvobodeno ozemlje. Doma sem bil do novembra; takrat je bilo že veliko delovanja, partizani se niso več skrivali. Važno je bilo, da so bili pravočasno obveščeni.

Na Solih v zidnici so bili trije ranjeni partizani; te partizane smo otroci oskrbovali. Nekeč sem dobil pošto od Zajčevih, da prihajajo belogardisti; naročili so mi, naj obvestimo partizane v Solih, hkrati pa mi naročili, naj pridem k njim, ker v Sentrupertu nisem bil preveč varen. Na Pušcavi sem že srečal belogardiste - takrat sem jih prvič videl - prodirali so v strelcih, da bi bilo manj žrtv, če bi jih slučajno partizani napadli z mitraljezom.

Nato se je v naših krajih začela organizacija bele garde in stvar se je precej spremenila - težje je bilo delovati, veliko moških so Italijani odpeljali, ostale so žene in otroci. Otroci so večkrat nosli kakšno hrano, pošto in podobno. Ko sem šel iz Sentrupta, sem se tudi v Ljubljani vključil med mlade - raznašanje listkov, prenašanje literature in podobno. V Sentrupert sem se vrnil šele maja 1945. Kljub svobodi je bilo hudo - veliko ljudi je padlo, marsikaj je bilo perušeno, očeta ni bilo.

Veliko žrtv je bilo pri Majenovih - padli so starši in pet otrok - strica, očeta Milana Majena, so ustrelili pri nas na postelji. Milan je bil še en dan pred smrtjo pri nas. Naslednji dan smo slišali neko pokanje, kmalu se je zvedelo, da so Nemci Milana obkolili. Pokanje se je slišalo do Sentrupta. O tem junaštvu so veliko govorili - videl sem sliko, ko sta Milan in Janček ležala mrtva na pokopališču. Ko je mati nekaj dni po tistem šla na sinov grob, so ji celo Nemci izkazali spoštovanje in pazili, da je ne bi kdo ustrelil.

Med vojno je bilo posebno v začetku vse zelo skrito - tudi sosedi ni smel zato. Mi pa smo točno vedeli, komu lahko zaupamo.

1942. leta se je že točno vedelo, kdo je za partizane in kdo sodeluje s sovražnikom. Mi smo bili hitro povezani z Milanom, zato je bilo tudi toliko žrtv med domačini. Od vseh Majenovih je danes živ samo še Ciril; vojno je preživel tudi Ivan, ki je bil v Stični na železniški postaji in od tam obveščal o gibanju sovražnika. Bolj smo se bali bele garde kot Italijanov - a tudi Italijani niso prizanesli.

Bilo je v začetku junija 1942. Italijani so bili v Sentrupertu in manjša skupina partizanov je spustila rafal. Italijani so postali kot obsedeni - metali so bombe, streljali, bil je kot sedni dan - ostali so celi kupi tulcev - bilo pa je tudi polno parol s kredo: Vrnili se bomo in polemili kosti! Res so se vrnili čez teden dni, pobrali vse moške, jih odpeljali na grad Rakovnik - od tam pa naprej v taborišča - med njimi je bil tudi oče, ki je preminil v Dachau.

Takrat sem občutil, da je vojna resna stvar! Izropali so hišo - mast, živila. Žive se spominjam tudi dogodke, ko je Italijan z jezo metel "kravajs". To smo namreč imeli namesto kvasa. Ko mošt zavre, smo

ga zamešali s proseno moko ter v manjših hlebočkih posušili na zraku, nato pa smo imeli zloženo v ploteni posodi. Italijan je mislil, da je užitno, zato je pokusil, a od jeze vse zmetal..." se je spominjal tovariš Frelj.

Tovarišica Eva Velkavrh -Štamcar pa nam je sporočila:

V letih od 1941 do 1945 je bilo veliko težkih dni, toda ljubezen do domovine in pogum sta premagala vse težave.

V Šentrupert sem prišla s starši 1941. leta. Pribežali smo iz Boke Kotorske, kjer je moj oče služboval kot mornar. Ljudje so nas lepo sprejeli. Mama in brat Dušan sta takoj začela sodelovati s partizani. Brat mi je bil za zgled. Že leta 1941 sva z bratom skrivaj odmetavala po cesti med Šentrupertom in Mokronogom slovenske zastavice. To je bila moja prva akcija. Takrat sem imela deset let. Kmalu so me vključili v pionirsko organizacijo Šentrupert, leta 1944 pa še v SKOJ. Bila sem najmlajša skojevka v Šentrupertu. Sestanke smo imeli pri Lukekovih (po domače pri Florjanovih), ker sta bili domači hčerki Mici in Nežka tudi organizirani v SKOJ. V Šentrupertu so bili velikokrat Italijani, Nemci in belogardisti, zato je bilo delo pionirjev in mladincev zelo težavno. Na sestankih smo sprejeli razne naloge. Med drugim smo zbirali tudi obveze za ranjence in hrano. Ljudje so dajali bele rjuhe in prte, saj pravih obvez nihče ni imel. Iz moke, ki smo jo nabrali, so naše matere peklo kruh ter delale razance za ranjence. Navadno smo imeli take akcije ob večerih, ker smo se podnevi bali, da nas ne bi dobili belogardisti. Največkrat smo šli v vasi Kamnje, Brinje in Drago. Moko in ostala živila smo odnesli tudi na Mirno k Bulčevim, kjer so tudi pekli za ranjence.

Z Mici Lukek -zdaj Peterlin sva raznašali časopise in razna obvestila, ki sva jih dobili od partizanov. Za vsako tako akcijo je bilo treba zbrati dovolj poguma. Če bi nas dobili Nemci ali belogardisti, bi se namreč akcija zelo slabo končala. Ko je bilo delo opravljeno, smo vsakokrat začutili zadovoljstvo in ponos. Srečni smo bili, ker nas je vodil Tito in ponosni na hrabro partizansko vojsko. Naša naloga je bila tudi skrb za partizanske grobove. Tako smo aprila leta 1944 na sestanku sklenili, da bomo pred 1. majem uredili partizanske grobove na pokopališču in izven njega. Nalogo sem prevzela jaz. Nekega aprilskega dne sem se odpravila na pokopališče. Sredi dela pa kar naenkrat zaslišim strel nad glavo. Zelo sem se prestrašila. Najprej sem počepnila. Od strahu nisem vedela, ali naj bežim ali naj ostanem. Mislila sem že, da so me zasledovali belogardisti. Opogumila sem se in zbežala domov. Četa belogardistov je najprej streljala proti Šentrupertu iz za pokopališke ograje ter nato vdrla v Šentrupert in ga začasno zasedla. Zame se je tudi ta akcija srečno končala.

Tako so se vrstile akcije, druga za drugo. S ponosom smo poprijeli, kjer smo le mogli.

Življenjske nas je kalilo in zgodaj smo dozoreli.

Z G O D O V I N A   O D R E D A
V GLASILU
P R E P R O S T E   B E S E D E

Prvo številko glasila smo izdali 10. maja 1971. Na pot smo jo pospremili s pesmijo, po kateri smo povzeli ime:

TONE PAVČEK: P R E P R O S T E   B E S E D E

Treba je mnogo preprostih besed
kakor:
kruh,
ljubezen,
dobrota,
da ne bi slepi v temi
na križpotjih zašli
s pravega pota.

Treba je mnogo tišine, tišine
zunaj in znotraj nas,
da bi slišali glas,
tihi, plahi, pojemajoči glas
golobov,
mravelj,
ljudi,
src
in njihove bolečine
sredi krivic in vojska,
sredi vsega tega,
kar ni
kruh,
ljubezen
in ne dobrota.

Tišine, tišine. Srca samo
naj merijo čas, kažejo pota.

Z G O D O V I N A   Š O L S T V A   V   Š E N T R U P E R T U

Malokdo ve, da so začetki šolstva v Šentrupertu že pred več kot 350 leti.

Iz zapiskov šolske kronike v Slovenskem šolskem muzeju je razvidno, da je v Šentrupertu šola delovala že leta 1618. Seveda je bil prvi pouk precej nereden, večja urejenost šole se kaže šele v dobi Marije Terezije, v času francoske okupacije pa je bil pouk spet bolj nereden.

Leta 1819 je bilo 387 otrok, ki bi morali hoditi v šolo, a je bil šolski obisk slab, ker so starši rabili otroke za domače delo. Šele po letu 1869 je bilo manj izostankov.

Sprva je bil pouk v zasebnih hišah, kasneje pa so del mežnarije namenili za šolo.

Med drugo svetovno vojno je bila stavba, ki je bila namenjena šoli, uničena, tako da je bil po vojni spet pouk v zasebnih hišah vse do 1954, ko smo dobili prvo šolo, ki je bila zgrajena v ta namen.

Takoj po osvoboditvi je šolo obiskovala 438 učencev...

Vsak Šentrupečan se bo iz bližnje preteklosti s spoštovanjem spominjal vsaj dveh učiteljev: Aleksandra Lunačka in Matija Brezovarja.

Člani novinarskega krožka pa posvečamo prvo številko svojega glasila vsem tistim, ki so vzgajali mlade rodove v Šentrupertu, pa tudi vsem tistim, ki so prejeli svojo prvo učenost v našem kraju!

N A Š P I O N I R S K I O D R E D   S E   I M E N U J E   P O   M O J E M   S T R I C U

Moj stric Franci Lokar je bil sin siromašnih kmečkih staršev. Čeprav je bil večkrat lačen in slabo oblečen, je bil nasmejan. Rodil se je 23. avgusta 1925. leta. Modil je v petletno razredno šolo v Šentrupertu. Bil je naderjen in priden pri učenju in delu. Zelo rad je bral vojaške knjige in več prosti čas porabil zanje.

Ko se je začela vojna, se je navdušil za puške in bi najraje kar takoj šel v boj. Ko je odšel v partizane starejši polbrat Maks, si je tega še bolj želel in od takrat je imel zvezo s partizani, čeprav je imel šele 16 let. Njegova mati mu je govorila, da je še premlad in mu branila iti, a on ji je odgovoril, da bo odšel takrat, ko nje ne bo doma. Bil je preveč navdušen, da bi jo lahko ubogal.

Preteklo je nekaj dni in prišel je partizan iz sosednje vasi. Franci ga je že prej večkrat prosil, da bi šel z njim. Tokrat je obljubo izpolnil. Name ni bilo doma in Franci je takoj šel z njim, čeprav se je tudi od doma težko ločil. Zelo rad je imel rodni kraj in ga je kasneje velikokrat obiskoval ponoči, ker po dnevi to ni bilo mogoče. Sovražniki so ga velikokrat preganjali, a jim je vedno ušel. Tovariši so mu govorili, da se preveč spušča v nevarnosti in da jih bo skupil. Obiskoval je tudi podoficirski tečaj v Beli krajini. Ko se je s tečaja vračal v Gubčevo brigado, se je takoj javil v boj, čeprav je imel še prosto. Gubčeva brigada je napadala belogardistično postojanko pri Mirni peči. Z bombami v rokah je jurišal, a tedaj ga je zadela tankovska mina. Padel je 19. maja 1944, pokopan je v skupni grobnici v Mirni peči. Danes se po njem imenuje naš pionirski odred.

Breda Pirh

V I D A   B R E S T :

P E S E M   G U B Č E V E   B R I G A D E

Takrat, ko je zemljo slovensko tiran
pohodil in pljunil na njo,
naš narod je vstal, že stoletja teptan,
iz zemlje, oblite s krvjo;
iz rudnikov, njiv, iz požganih donov,
iz koč, iz barak in iz ječ,
iz sivih predmestij in temnih grobov
se naša je dvignila pest!
V nas vseh zakipela je Gubčova kri!
Brigada, na juriš! Naprej!
Zdaj Gubca Matije smo vojska mi vsi!
Brigada, na juriš! Naprej!

Ne starih, zdaj novih pravic nam je mer!
Kdor dela, uživa naj sad!
Stoletja teptani, zažgimo zdaj kres!
Na juriš! In pade naj grad!
Iz rudnikov, njiv, iz požganih donov,
mi vsi, iz barak in iz ječ,
iz sivih predmestij in temnih grobov,
zdaj velik zakurimo kres!
Na kresu naj temna preteklost zgori,
naj vzide svetlejši nam dan!
Pod Gubčevim praporom ga pribori
vnuk Gubčev - junak partizan!

Pesem je bila objavljena v Mladem Gubcu, glasilu mladih
v Gubčevi brigadi. Napisana je bila ob bitki na Trški
gori.

O GUBČEVI BRIGADI - odlomek

Gubčeva brigada se v Sentrupertu ali v neposredni okolici ni nikoli zadrževala, ker tu položaji niso bili najbolj primerni. V Sentrupert in okolico pa je pošiljala patrulje, kadar se je nahajala na Trebelnem, v Gabrovki, Tihaboju ali Čatežu. Ko v Sentrupertu ni bilo sovražnikove postojanke, so večkrat prišle skupine gubčevcev, ki so po naši pred cerkvijo zbrali domačine in jim govorili o našem pravičnem boju in o izdajalski vlogi belogardistov.

Vendar pa je Gubčeva brigada tesno povezana s to dolino. Na Dobu je dosegla velik uspeh, ko je decembra 1942. leta v gradu premagala Italijane. Po Ajdovcu, kjer je brigada uničila močno belogardistično postojanko, je bila to že druga sijajna zmaga Gubčeve brigade. Zmaga na Dobu je bila rezultat dobre pripravljenosti, borbenosti in iznajdljivosti borcev in vodilnega kadra. To niso bili več km etje, oboroženi z vilami, kosami in sekirami, ki so pred 400 leti naskakovali gradove, temveč so bili njihovi nasledniki - borci brigade, ki je nosila ime po velikem voditelju kmečkih puntov Matiju Gubcu. Fašiste in domače izdajalce so napadali z zavestjo, da nadaljujejo boj, ki ga njihovi predniki niso dokončali. Kako se je ujemala pesem, ki jo je pel Dušan Bravničar med napadom na grad, in zgodovino kmečkih puntov, ko je pel: "Iz g rajskih kevdrov teče vino, heja, hejo, zažgali grofu smo graščino....!" Glas o tej znagi se je hitro razširil po vsej Sloveniji in vzpodbudil še druge partizane.

Ob kapitulaciji Italije je Gubčeva brigada razorožila Italijane in belogardiste od Lokronoga do Trebnjega. Belogardisti z Rakovnika so sveto obljubili, da se bodo priključili partizanom. Zato jih gubčevci niso razorožili. Ponoči pa so zapustili grad in odšli čez mejo k Nemcem, ki so jih poslali v svojo postojanko Kostanjevica ob Krki. Tako so si sami izbrali novega gospodarja.

Brigada je ob kapitulaciji Italije mobilizirala v svoje vrste vse za vojsko sposobne moške po vsej Ljurenški dolini. Tako je prišlo v Gubčevo brigado veliko fantov iz Sentrupert in okolice. Nekateri med njimi so postali zelo hrabri in za vzgled ostalim. Kadar je bilo najhuje ali pa je bila brigada utrujena od stalnih pohodov, je bilo vedno veselo v drugem bataljonu, kjer so bili fantje iz Sentrupert, med njimi Franc Kisovec, Lado Kalčič, Franc Lekar, Alojz Livk in drugi. S svojim veselim razpoloženjem in petjem so dvigali moralo med borci. Niso bili le veseli, tudi hrabri so bili. Vedno so se med prvimi javili med bombaše, kadar je brigada napadala utrjeno postojanko. Mnika niso poznali. Nešteto krat so s svojo hrabrostjo reševali borce. Nikoli niso bili tako utrujeni, da ne bi brez besed izvrševali povelja svojih starešin. Vedno so bili tam, kjer je bilo najteže.

Veliko teh hrabrih fantov pa je dalo svoja življenja za to, kar danes imamo. Njihova trupla ležijo po vsej širni Dolenjski. Da so grobovi vedno urejeni, skrbijo pridni pionirji in mladinci, za kar smo jim preživeli gubčevci iz srca hvaležni.

Stane Skrlj

Iz Zbornika ob 35-letnici Gubčeve brigade

PRVI MAJ 1943 V SENTRUPERTU

Za 1. maj 1943. leta smo napadali belogardistično postojanko v Sentrupertu. S tem napadom smo želeli proslaviti praznik delavcev.

V Sentrupertu je bilo zabarikadiranih kakšnih 60 belogardistov, ki so jih Italijani dobro oborožili. Imeli so veliko pušk in nekaj mitraljezov in veliko municije. Zlasti pa so bili dobro založeni z bombami. Utrdili so se v mežnariji in v cerkvenem zvoniku. Za zvonik smo izvedeli šele pri samem napadu. Vanj so namreč tik pred napadom zaklenili sedem svojih vojakov in jih bogato založili z municijo in bombami.

Ko smo zadnjega aprila okrog desatih zvečer pričeli z napadom, smo se spočetka nemoteno gibali okrog cerkve, ne vedoč, da so v zvoniku sovražniki. Mi so dolgo obklevali. Končno je nekdo vrgel za cerkev bombo, ki je ranila našega borca. Seveda smo od presenečenja zazijali, odkod nam ranjenec, saj smo bili v varnem zavetju, saj, smo si rekli, ne morejo metati bomb okoli vogala. Mežnarija je bila namreč na drugi strani cerkve. Toda za prvo bombo je priletela iz višav druga in tretja in usulo se je na nas kakor toča. Če smo hoteli uspeti v napadu na mežnarijo, smo morali najprej onesposobiti sovražno skupino v zvoniku. Pozivali smo jih, naj se predajo. To je bilo zaman. Nasprotno, na naše pozive so le še podeseterili ogenj iz stolpa.

Ko se niti na grožnjo, da jih bomo s požarom izbezali iz za varnih zidov, niso hoteli oddati, smo zažgali zvonik. V cerkvi smo v vходу v stolp naložili plame in drva, da so zagorele stopnice in je plamen segal višje in višje.

Tedaj se je zgodilo nekaj povsem nepričakovanega. Ko je plamen že pohlepno lizal stopnišče, se je iz line sredi stolpa oglasil pretresljiv glas in slišal nekoga našega partizana. Ta je ves razburjen pritekel v cerkev in takoj zbranemu štabu bataljona povedal, da se iz sredine stolpa oglašja njegov brat, za katerega je bil prepričan, da je, še nešestnajstleten, doma na varnem. Brata sta bila doma nekje iz okolice Sentruperta. Mitro smo razmetali ogenj in pozvali fanta, naj se požene čez kareče stopnice. Srečno je preskočil nevarnost in skupaj z njim še njegov prijatelj. Vsa razburjena sta pripovedovala, da so ju pred nekaj dnevi belogardisti na silo odvlekli od doma, jima dali puške v roke in baretke na glavo, kajti tedaj je bil to edini znak, da pripadaš k belogardističnim enotam. In ker so v postojanki vedeli, da jih nameravamo partizani napasti, so ta dva fanta še s petimi drugimi zaprli v zvonik in jih zapovedali, naj mečejo bombe na partizane in streljajo nanje.

Nesrečnika sta pripovedovala, da v dneh, odkar sta bila mobilizirana, nista imela nobene prilike, da bi ušla. Ko se je pričel spopad, ko so jih partizani že odkrili in zažgali stopnišče, ko se jim je začelo kaditi pod nos, sta pobegnili, prevarila vodnika, ki je zapovedoval v stolpu, in ušla navzdol.

"Bratov glas sem slišal, slišal sem, kako ga kličejo in nič me ni več zadržalo. Grožnje vedela, da bo vsakogar ustrelil, kdor se bo premaknil iz stolpa, se nisem ustrašil. Lažje je bilo pobegniti, ker se je že počela kaditi."

Fanta sta sežgala baretke in se vključila v partizanske vrste. Napad na mežnarijo smo nadaljevali, ko smo onesposobili skupino v zvoniku.

Janez Vipotnik

O B D N E V U Ž E N A
I N M E D N A R O D N E M L E T U Ž E N S K

Pogosto sem prihajala kot aktivistka v Sentrupert in okoliške vasi med NOB, pa tudi po osvoboditvi.

Leta 1942 sem naureč - ko sem prišla iz zapora, bila kot član okrožnega komiteja KPS zadolžena za delo z ženami. Kmalu smo osnovali okrožni odbor APL. Ko je prišel tovariš Boris Kraigher kot predstavnik CK in glavnega štaba NOV in POS na sejo okrožnega komiteja Novo mesto, je povedal, da gre sekretarka APL odbora na prvo državno konferenco APL v Bosno, ker je bil novomeški APL odbor prvi okrožni odbor v Sloveniji. Seveda je v Ljubljani tudi obstajala organizacija žena, ki je bila v tem času zelo aktivna in upoštevana.

Novomeški okrožni odbor APL je skupaj z OO OF (okrožni odbor osvobodilne fronte) in propagandno komisijo CK KPS jeseni 1942 pripravil tudi prvo številko ženskega glasila NAŠA ŽENAI, ki je bilo hkrati prvo žensko glasilo v okupirani Sloveniji. Eden njenih prvih sodelavcev je bila tudi Vida Brest iz Sentruperta. Letošnje leto je mednarodno leto žensk. Po vsem svetu se slavi, ker ga je proglasila OZN. Skoraj vsaka dežela je ustanovila poseben odbor in pripravila ustrezne programe v skladu s svojo družbeno ureditvijo. Pri nas - v Jugoslaviji - ta odbor vodi tovarišica Vida Tonšič, člana iz SR Slovenije pa sta še pisateljica Mira Mihelič in sekretar CK SKS Franc Metinc.

Vsaka dežela je izbrala nekaj vprašanj, ki jih v tem letu želi še posebej poudariti, da ne rečem rešiti. V tistih deželah, kjer ženske še nimajo enakih pravic kot moški, je seveda borba za to osnovno človekovo pravico na prvem mestu. Se vedno je naureč tako, da kljub napisanim enakopravnim pravicam le-tih še vedno ne uživajo žene v vseh deželah. Čelo v nekaterih, ki se štejejo za zelo razvite, hodijo deklice v posebne šole, ko pa odrastejo in nastopijo službo, nimajo za enako delo enakega plačila. Se posebej težak je položaj žena v nerazvitih deželah. Tam v letošnje leto predvidevajo posebne programe opismenjevanja do vključevanja v razne službe. Posamezne organizacije so pripravile svoje programe in vrsto konkretnih akcij. Sekretar OZN Kurt Waldheim je v svojem proglasu pozval vlade vseh članic OZN, da čimveč storijo za čimbolj enakopraven položaj žensk. Največ mednarodnih organizacij, pa tudi nacionalnih, je na prvo mesto postavilo vprašanje kmečkih žena, kajti položaj le-tih je resnično težak.

Prav vprašanju kmečkih žena je posvečeno tudi največje zborovanje, ki bo junija v Mexiku, pod pokroviteljstvom OZN. V naši deželi so žene enakopravne v celokupnem družbenopolitičnem, kulturnem in gospodarskem življenju. Za svoje delo prejema jo enako plačilo kot moški, volijo in so lahko voljene. Enake pravice kot moški jim daje ustava.

In kako bi se vključili s svojim delom učenci osnovne šole Sentrupert? Predvsem bi vam rekla: z dobrim obnašanjem in pridnim učenjem, kajti tako boste povzročali najmanj skrbi vašim materam in vzgojiteljem! Seveda pa boste sami našli ustrezne oblike, s katerimi boste svojim materam in vzgojiteljicam še posebej v letošnjem letu izkazali dolžno spoštovanje, priznanje in hvaležnost.

Mara Rupena - Osolnik

AKADEMIK PROFESOR DR. PAVEL LUNAČKE - IGOR

"Dr. Pavel Lunačke se je rodil leta 1900 v Šentrupertu, njegov oče je bil učitelj. V Ljubljani je končal realko in se nato vpisal na gozdarsko akademijo v Zagrebu. Ker pa je čutil posebno nagnjenje do medicine, je naredil latinski tečaj, se vpisal na medicinsko fakulteto v Ljubljani, nadaljeval študij medicine v Gradcu in ga končal v Zagrebu. Najprej je bil nastavljen v Brežicah, nato pa bil v bivši bolnišnici za ženske bolezni v Ljubljani, kjer je napredoval za primarija.

Se junija 1941 je postal član matičnega odbora OF za Ljubljano in v njej delal do odhoda v partizane 1942. leta. Ko je bil še v Ljubljani, je organiziral zbiranje sanitetnega materiala, ki je služil kot osnova za partizanski bolnišnic na osvobojenem ozemlju Slovenije. Kmalu po prihodu v partizane je začela delovati centralna vojna partizanska bolnišnica, katere upravnik je bil do konca 1943. leta, ko je bil imenovan za šefa sekcije pri sanitetnem oddelku glavnega štaba Slovenije. V maju 1943 ga je imenoval glavni štab NOV za sanitetnega polkovnika. Postal je član ZK, oktobra 1943 je bil v Kočevju izvoljen za člana SNOO in za delegata na II. zasedanju AVNOJ v Jajcu, kjer je bil nato izvoljen za člana AVNOJ.

Takoj po osvoboditvi je bil imenovan za rednega profesorja in za predstojnika klinike za ginekologijo in porodništvo v Ljubljani. Naredil je ogromno delo - z veliko vztrajnostjo in neverjetno požrtvovalnostjo mu je uspelo preosnovati porodništvo. Napisal je učno knjigo o porodniških operacijah in mnogo člankov, v katerih je upošteval domače izkušnje. Svoja dognanja je z uspehom posredoval vsej Jugoslaviji.

Takoj po osvoboditvi je bil izvoljen za ljudskega poslanca zvezne skupščine in člana glavnega odbora OF Slovenije. Od 1950 do 1953 je bil dekan medicinske fakultete v Ljubljani, nato pa rektor visoke šole do združitve z univerzo. Postal je član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, že leta 1955 pa se je njegovo življenje steklo. Za svoje izredne zasluge je prejel številna partizanska odlikovanja, je nosilec spomenice 1941, dvakrat je bil nagrajen s Prešernovo nagrado.

Bil je skromen in tih. Večasih je dneve in noči prebdel ob najhujših bolnicah, da bi jih rešil. Za sodelavce je bil vzor. V zasebni službi ni delal nikoli in nikdar ni imel privatne prakse, ker je bil prepričan, da je prodajanje medicinskega znanja trpečim neloपो in škodljivo. Merilo za njegovo pomoč ni bil denar, temveč potreba sočloveka po pomoči.

Med partizani je začel ustanavljati v gozdovih strogo skrite bolnišnice; teh je bilo na slovenskem ozemlju okrog 60, v njih se je zdravilo več deset tisoč ranjencev in bolnikov. Ukupator je odkril le malo teh bolnišnic in še te so bile večinoma prazne. Tudi po osvoboditvi ni poznal počitka. Zanj ni bilo nedelj in praznikov; ustvaril je to, na kar smo danes ponosni, kar osrečuje naše ljudi in daje občutek varnosti in zadovoljstva.

Lunaček je bil v prvih vrstah boja za napredek, za nove odnose med ljudmi, za solidarnost, za dvig obrambne sposobnosti ljudstva - poročstva miru in varnosti Jugoslavije, ki jo ljudstvo preprosto imenuje Titova Jugoslavija.

Dragi pionirji, naj vam bô delavnost in skromnost akademika profesorja doktorja Pavla Lunačka za vzgled!

primarij dr. France Novak - Ljubljana - ob odkritju plošče 22. V. 1977

SPOMINI NA BORISA KIDRIČA

Borisa Kidriča ali pa Petra Kalana, kot smo mu rekli v partizanih, se spominjam kot zelo odločnega in pogumnega tovariša, pa vendar hkrati tudi tenkočutnega.

Ne bi vam ga rada opisovala kot misleca, saj ste o njem že veliko slišali ali brali. Rada bi vam povedala nekaj drobnih utrinkov s srečanj z njim, saj so mi ostala v neizbrisnem spominu. Ne vem, če je hodil tudi po vaseh blizu Sentruperta, zagotovo pa je poznal vrsto borcev, predvsem prvorcev iz vaših krajev. Bil je v marsikateri naši dolenjski vasi, v Novem mestu, metropoli Dolenjske, pa je ob kapitulaciji Italije 9. septembra 1943 celo govoril na velikem ljudskem zborovanju. Mesto samo, kakor tudi Dolenjska s svojimi vasicami in gostini gozdovi, ga je privlačilo. Če prej bi vam morala povedati, kako je bil navdušen, ko je poleti 1942. leta šel čez naše vasi, kjer so ga ljudje pozdravljali z dvignjeno pestjo in s "smrt fašizmu", kar je bil naš partizanski pozdrav. "To je dokaz njihovega prepričanja, izraz njihove pripadnosti OF, našemu narodnoosvobodilnemu boju," je veselo poudarjal. Če posebej je bil ponosen na pionirje, ki so tu in tam, zbrani v skupinicah, korakali z lesenimi puškami in s papirnatimi kapicami z rdečo peterokrako zvezdo.

Vse ga je zanimalo -- kako ljudje živijo, kaj jih najbolj tare, kako sprejemajo osvobodilni boj, program OF, kako jih skušajo motiti duhovniki, predvsem tisti, ki so začeli z organiziranjem bele garde.

Na Frati -- prvi dolenjski partizanski postojanki -- je bilo, ko nas je zelo podrobno spraševal, s kakšnimi težavami se srečujemo na terenu in kako jih premagujemo. "Oliko posluha je imel za naše pripovedovanje! In k'ko pravičen je bil! -- Če se mu ni zdelo kaj prav, je to takoj povedal.

Vsi vemo, da je zelo mlad veliko bral; zato je tudi veliko znal in že zelo zgodaj marsikaj sam napisal. Pa se vendar ni nikoli s tem bahal niti na kakršen koli drug način tega pokazal. Kolikokrat mi je zelo obzirno in tovariško povedal, kaj je prav in kaj ni prav pri člankih, ki sem jih zbirala, popravljala in urejala za naš prvo žensko glasilo v okupirani Sloveniji Našim ženam. Izdajati smo ga začeli na novomeškem terenu, po roški partijski konferenci, kjer je prav tovariš Peter govoril o potrebi bolj množičnega dela med ženskami, temu namenu pa naj bi služil poseben zelo poljubno pisan list, namenjen prav ženam -- posebno kmečkim ženam. Za tovariša Petra ni bilo težav, ki se ne bi dale premagati. Ko je bilo poleti 1944. leta sklenjeno, da se s te strani ustanovi italijenska brigada, je bil politkomisar glavnega poveljstva NOV in partizanskih odredov Slovenije ter eden vodilnih članov CK. Takrat sem delala kot član Okrožnega komiteja KPS in Okrožnega odbora OF za Belo krajino. Nekoga dne je prišel kurir, naj se takoj oglasim pri tovarišu Petru Kalanu. Ko sem prišla, je najprej spraševal, kako je na terenu, kakšne so težave. Teh je bilo res precej. Polja je bilo težko obdelovati, ker je bila večinam lajšega rodu v partizanih, živineskoraj ni več bilo, niti orodja. Močno se je že poznalo, da je vojna dolga in da Bela krajina ves čas daje več, kot znore. Za vse to je imel tovariš Peter izredno razumevanje. Tako se je pogovarjal -- tovariško in razumevajoče -- kot da je prav zaradi tega razgovora poslal kurirja pomoč. "No sem nislila, da je končano in se hotela vrniti, pa mi je povedal, zakaj sem pravzaprav prišla k njemu: sklenjeno je bilo, da se

s te strani moje združijo v čete in bataljone italijanski proti-fašisti, ki so prišli k nam, da bi se borili skupno z nami proti nemškim nacistom: potrebno je organizirano politično delo, zato naj bi šla za sekretarja politoddelka prvega bataljona. Lahko si predstavljate moje presenečenje! Prvi trenutek sploh nisem mogla spregovoriti. Potem "nemogoče" - misli so bliskovito delovale - toda - kaj pa disciplina? Komunisti gredo na tisto delo, kamor nas odredi Partija, tja, kjer smo najbolj potrebni. Misli so prehitovale druga drugo in nič pametnega se nisem mogla spomniti. Biti pa bi moralo res nekaj posebno tehtnega, da bi tovariša Petra prepričalo, da spremeni sklep, ki mi ga je pravkar sporočil. "Končno se mi je zdelo, da sem se vendarle nečesa domislila: ne znam italijansko in toliko sestankov imam sklicanih na terenu, da jih res ne morem kar takole mimogrede pustiti, sem zelo počasi povedala. Tovariš Peter pa - kot da ga vidim še sedaj pred seboj - bil je lep, jasen sončen dan: "Kaj res? Zaradi italijanske ne skrbi. Prinesel sem ti učbenik, pa se boš naučila. Ker se pa sestankov tiče, jih bodo še drugi opravili namesto tebe." Tako se je na mah tudi meni zazdelo "nemogoče" kar mogoče. Tovariš Peter mi je prijazno stisnil roko in zaželel uspešno delo, čeprav ve, da ne bo lahko.

Mara Rupena - Osolnik

POGOVOR O VIII. KONGRESU

Kdo vas je predlagal za delegata za VIII. kongres?

Tov. Ivanka Pavlin, podpredsednik skupščine, je odgovorila:

"Predlagal me je OK ZKS Trebnje."

Ali ste kaj posegli v razpravo?

"Določena sem bila v svetu dolenjske regije v razpravi za politični sistem. Razprava je imela naslov Vloga in položaj SZDL v krajevni skupnosti. To je bila tudi tema, ki je bila z mojim dosedanjim delom zelo povezana. Osnovni cilj razprave je bil prikazati stanje in napredek organizacije SZDL na Dolenskem in ne le v trebanjski občini. Medtem je n smreč SZDL po ustavi in sprejetju statuta SZDL dobila pomembno vlogo pri razreševanju družbeno-ekonomskih in političnih problemov. Ne posebej pa je bila odgovorna za utrditev in uveljavljanje delegatskega sistema. Lahko ugotovimo, da je SZDL v tem času dobila velik ugled. To dokazujejo tudi neštete akcije v KS, katerih pobudnik je bila, in še zlasti za izvedbo vseh volilnih postopkov in uspešno opravljene volitve."

Katera tema vas je najbolj zanimala?

"Vloga SZDL in vseh sil, ki so odgovorne za hitrejšo preobrazbo celotne družbe in uveljavljanja novega političnega sistema. Poleg te teme me zanimajo še mnoga druga vprašanja - vzgoja in izobraževanje, celodnevna šola, skrb za razvoj mladih in tudi druga področja."

V kateri skupini ste sodelovali?

"Bila sem član komisije za prošnje in pritožbe kongresa in v glavnem delala v tej skupini. Delo je bilo naporno in obsežno."

Najmočnejši vtis?

"Imam vtis, da je bil to eden izmed najbolj svečanih, vsebinsko bogat kongres in da je bilo vse vzdušje povezano z našim dragim maršalom Titom."

Ivanka Pavlin v razgovoru z Mari Grčar, Mihaelo Gregl in Nimi Lamovšek

P R I P A R T I Z A N S K E M Z D R A V N I K U

Dr. Jože Jaklič je zdravil že med vojno in pred njo. Deloval je predvsem v Montrupertu, kjer sedaj živi. Deloval je tudi v Kočevju, nazadnje pa je bil v Dolenjskem odredu.

Ko je deloval kot domači zdravnik, so ga vedno hodili iskat zanesljivi partizani, da je zdravil ranjene partizane. Največkrat sta ga poklicala Nace Ajcen in Dori Kovaljev. Kot prve je zdravil štajerske fante.

31. januarja 1944 pa je bil poslan kot zdravnik v postojanko v Kočevskem Rogu. Tam je bilo veliko postojank, toda le malokdo je delal zanje, saj ni imel vanje nihče vstopa, razen tistih, ki so v njih delali. Ranjenecem, ki so jih prinesli na zdravljenje, so zavezali oči in jih večkrat peljali okoli postojanke, da niso mogli vedeti, od kod so prišli.

Na vprašanje, kdo jim je preskrbel zdravila, hrano, vodo in drugo, je dr. Jaklič odgovoril: "Vse te potrebščine smo v glavnem dobivali iz Ljubljane. Zalogo smo imeli za mesec naprej. Ta postojanka je bila sama zase, zato pa smo se tudi sami oskrbovali. V postojanki sem delal sam, imel pa sem tudi veterinarskega pomočnika. Instrumentov je bilo še kar dovolj. V Kočevju je bilo takih postojank veliko, odkrili pa so le dve. Če se je sovražnik kdaj približal, so je postojanka izpraznila in vse ranjence smo sprevili v skrivališča. Za hud ranjene bolnike pa sva bila podzemska skrivališča."

O premestitvi v Dolenjski odred je dr. Jaklič pripovedoval: "Na terenu smo delovali na različnih krajih; tako ni prišlo do prave izdaje. Odred pa se je stalno nahajal blizu vode, kajti to je bilo zelo pomembno. V tem odredu smo tudi uničevali uši in druge zajedalce. Skrbeli pa smo tudi za osebno higieno in pravilno prehrano."

Toda kljub premikom je bil odred tudi izdan. O tem je povedal: Neko soboto dopoldne je prišel možak, ki me je prosil, da bi šel pogledat njegovo ženo v oddaljen mlin. Toda možak se je neprenehoma oziral po stražah. Mislim sem si, da to ni dobro. Ko je možak odšel, sem to povedal komandantu. Nitro smo se pripravili, a že so nas z druge strani začeli napadati belogardisti, oblečeni v partizane. Ni nam kazalo drugega, kot da se umaknemo. Bilo je veliko ranjenih, nekateri pa so ušli. Naše onemogle ranjence pa so poklali na pokopališču. Takrat sem bil tudi jaz ranjen. Poslali so me v Italijo - v angleško bolnico. Tam pa nisem našel pravih prijateljev, ker so nas predstavljali iz sobe v sobo. Ko sem bil že skoraj zdrav, pa sem začel tudi sam zdraviti. Čez nekaj časa pa sem šel s šestdesetimi slepimi invalidi v Beograd - Zemun - v dom za slepce. To so bili najhujši invalidi. Slepici so govorili, da bi radi videli sonce, zemljo, hiše... Nekateri so se poročali z bolničarkami, ki so jih v domu oskrbovale." Tovarš doktor nam je tudi povedal, da je bil večkrat zaprt, zadnjega zapora pa ga je rešila kapitulacija Italije.

Ko se je doktor Jože Jaklič spominjal dogodkov iz NOB, je še posebej poudaril, kako je bilo med vojno pomembno tovarišstvo.

Marjana Urbič

N A J D R A Ž J I   T E D E N

Ko sem zvedel, da bom udeleženec pohoda pionirjev po Titovem rojstnem kraju, nisem mislil, da lahko en sam teden prinese toliko nepozabnih doživetij.

V petek, 19. maja, sem se z našim učiteljem slovenščine, ki je vodil slovensko delegacijo pionirjev, odpeljal v Ljubljano, kjer sem na Zvezi prijateljev mladine Slovenije spoznal nove prijatelje Mirana iz Tržišča, Boruta iz Ilirske Bistrice, Ksenijo iz Novega mesta in Olgo iz Desternika. Z avtobusom smo se odpeljali v Zagreb, tam pa smo na šoli Silvija Strahimira Kranjčevića spoznali še ostale udeležence pohoda. Kmalu smo govorili en jezik, čeprav smo bili iz različnih krajev Jugoslavije. Odpeljali smo se v Pionirski grad, kjer smo dobili dnevnik pohoda, hkrati pa smo se zvrtili v desetine in izbrali desetarje. Jaz sem bil v četrti desetini. Le smo se naučili nekaj gesel, potem pa smo se z avtobusom odpeljali na Sljeme, kjer smo preživeli tudi ves naslednji dan. Tu je bil kraj medsebojnih spoznavanj, odšli smo na televizijski stolp, si ogledali žičnico, nato pa smo vadili nove igrice. Tu je bil tudi svečano formiran Odred bratstva in enotnosti, vsaka desetina je dobila zastavo, naša desetina pa je nosila pohodno zastavo. Izvolili smo tudi komandanta odreda. To je bil pionir Ivo iz Splita, poznan kot odličen recitator. Zvečer smo imeli prireditev, na kateri je vsak nastopal v materinem jeziku. Čeprav se na prireditve nismo dosti pripravljali, je bila nepozabno doživetje.

Tretji dan naše skupnepoti je bil namenjen obiskom. Spoznali smo Gornjo in Dolnjo Stubico, domovino Matije Gubca, videli smo lipo, pod katero je Gubec pozival puntarje. Na vsakem koraku so nas prisrčno sprejemali, posebno živo mi je v spominu sprejem v Poznanovcu, kjer smo dobili spominska darila. Pot nas je vodila še v Krapino, kjer so nas sprejeli krapinski pionirji - naši gostitelji.

Naslednjega dne smo si ogledali novo šolo ter muzej krapinskega pračloveka in še nas je vodila pot dalje, popoldne smo prišli v Kumrovec in si ogledali rojstno hišo nam najdražjega človeka - tovariša Tita. Spet smo se vrnili v Zagreb, kjer so nas na šoli Kranjčevića pričakali kot stare znance.

V torek smo se odpeljali v Pionirski grad, kjer je bila zaključna slovesnost pionirske štafete, popoldne pa smo prisostvovali še lepi prireditvi ob dnevu mladosti.

V sredo smo se poslovili od zagrebških pionirjev ter se z vlakom odpeljali v Beograd. Tu smo si ogledali Kalemegdan, zvečer pa smo se ob tabornem ognju sestali z beograjskimi pionirji. Vsi pa smo se še pripravljali na najdražji dan - na srečanje s Titom 25. maja dopoldne.

Z avtobusom smo se odpeljali v Beli dvor. Tam smo se zvrstili v dvorani. Kmalu je prišel tovariš Tito. Vsi smo mu navdušeno ploskali. Najprej smo mu zapeli pesem Lepe ti je Zagorje zelene. Pozdravili smo še z nekaterimi znanimi pozdravi. Titu smo podarili knjigo Trideset let pionirske organizacije in trideset vrtnic, simbol letošnje obletnice pionirske organizacije, pionirka Ksenija pa je poročala, kako je potekala letošnja kurirčkova pošta. Tovariš Tito se je podpisal v kurirske dnevnike, nato pa nam je sproščeno spregovoril. Tudi nam so se odvezala grla, vsem se nam je zdelo, kot da se s Titom že dolgo poznamo. Tudi Tito se je dobro počutil, saj je rekel, da se tudi sam počuti mladega, kadar je med pionirji. Imeli smo pogostitev, nato pa smo se še

slikali s tovarišem Titom. Čeprav bi tovariš Tito še rad ostal med nami, so ga čakalo še druge obveznosti, zato se je kmalu oglasila poslovilnapesem. Tudi pionirji smo dobili darila, posebno pa smo bili veseli Titove slike s podpisom.

Srečanja s Titom ne bom nikoli pozabil.

Zadnji dan bivanja v Beogradu smo si ogledali še muzej 25. maj in Avalo, zvečer pa smo bili na prireditvi ob dnevu mladosti, ko je tovariš Tito prejel štafetno palico s pozdravi vseh Jugoslovancev.

Nepozabno pa je bilo tudi slovo - navezali smo se s pionirji iz različnih krajev Jugoslavije, solzni smo se razšli po vsaj državi. Zdaj pa sem vesel, kadar dobim pošto od kakšnega udeleženca pohoda pionirjev po Titovem rojstnem kraju.

Bojan Bučinel

Preproste besede - 1971/72 - številka 2

N O S I L   S E M   K U R I R Č K O V O   T O R B O

Na naši šoli je navada, da vsako leto nosijo kurirčkovo torbo taborniki. Ker sem tudi jaz tabornik, sem kmaj čakal, kdaj bom toliko dorastel, da bodo tudi meni zaupali kurirčkovo torbo. Letos se je to zgodilo. Določili so me, da bom nosil torbo s svojim najboljšim prijateljem Brankom in sošolko Zdenko. Ker so se kurirji s torbo zakasnil, smo kar začeli s programom. Zaigrali smo igrico Kurirčke se je znašel. Toda jaz nisem bil pri igrici. Kar naprej sem gledal proti travniku, od koder bi morali prinesiti torbo. Ko smo odigrali, so tudi kurirji prispeli. Hitro smo izpolnili, kar je bilo treba in še smo odhiteli proti sosednji šoli. Ker pa smo zvedeli, da je veliko pionirjev šlo v zasedo, nismo šli po predvideni poti. Ko so spoznali, da smo jih prevarali, so bili nekateri jezni in so šli za nami, drugim pa se ni dalo teči in so se vrnili. Ko so nas dohiteli, so nam hoteli vzeti torbo, a mi bi raje dali vse, kot da bi jim prepustili torbo. Torbo smo srečno predali mirenskim pionirjem.

Na letošnjo kurirčkovo torbo mi bo lep spomin: po svoje sem čestital tovarišu Titu za enainosmdeseti rojstni dan, zapomnil pa si bom tudi, da sem tekkel skupaj s prijateljem Brankom, ki bo letos končal osnovno šolanje.

Miro Brezovar

Preproste besede - 1972/73 - številka 4

ZBOR SLOVENSKEH PIONIRJEV

Tudi letos smo se slovenski pionirji zbrali z vseh koncev - tokrat na Lokvah v Trnovskem gozdu.

Pozdravljala nas je vsa Primorska. Ko smo prišli, smo najprej opazovali modelarje, ki so spuščali avione, nato pa smo se razvrstili v brigado. Mi smo bili v Dolomitskem odredu. Nad nami sta krožila dva aviona. Iz enega je celo skočil padalec, ki je lepo pristal. Prav na začetku proslave je pristal helikopter. Ogledali smo si vojaško vajo - sovražnik je napadel partizane in ti so nato pregnali okupatorja. Kmalu smo se zbrali vsi ob svojem taboru, kjer smo dobili partizanski golaž. Ko smo pojedli in se naložili, je prišla štafeta, ki je hkrati prižgala vse taborne ognje. Borec Dolomitskega odreda je obujal spomine, naši pionirji pa so se odrezali s Pavčkovo pesnitvijo Juri Jurij v Afriki.

Ogenj je pojema, odpeljali smo se do Solkana, kjer smo se ustavili ob grobu našega priljubljenega pisatelja Franceta Bevka, nato pa si še bežno ogledali mlado mesto Novo Gorico. Zlatka Zgonc

L J U B L J E N I   N A Š   T O V A R I Š   T I T O ,

kurirčkova pošta je bila vedno naš praznik in letos smo jo še posebej nestrpno pričakovali.

Vendar ni več tistega sproščenega veselja, kajti tudi v naša mlada srca se je naselila žalost.

Ko prisluhnemo zdravniškim poročilom, želimo, da bi lahko s svojo mladostjo premagali tvojo bolezen, da bi spet prišel med nas in nas osrečeval na vsakem koraku.

Dragi tovariš Tito, ti si del nas, v nas živiš, v nas je tvoja odločnost, da premagamo vsakdanje težave, da razvijamo svobodno deželo in da je zagotovljen mir tudi za rodove, ki še niso rojeni.

Obljubljamo ti, tovariš Tito, da bomo skušali biti taki, kakršno nas ti želiš imeti, da bomo lahko vedno rekli: Mladi so naša prihodnost!

Zato vse najlepše želje tebi, ljubljeni naš maršal! Naj tvoja močna volja premaga bolezen, da bi bila spet med nami ena sama sreča!

Želje so zastale na poti.

Nikoli jih nebo prebral človek, ki so mu bile namenjene...

Tito, škoda te je, tako dober človek si bil. Peter Staro
Tovariš Tito je zame Jugoslavija, prihodnost, mir. Goran Pevec
Nosimo te v srcu, tovariš Tito. Kristina Golob

Tito je kakor veliko drevo. Drevo se je zrušilo, ostale so korenine, ki bodo dajale moč in pogum vsem ljudem na svetu. Ivan Ramovš
Ne bomo ga pozabili. Kajti Tito je v nas vseh, Tito je v našem delu. Metka Biško

Tito je bil človek dela, samoupravljanja, bil je revolucionar in heroj v boju za svobodo. Tadeja Zupan

Tito je bil junak zgodovine. Martina Ruperčič

Zgodovina je izgubila najboljšega moža vseh časov. Marta Bedene

Tito, ti si speljal veliko široko cesto, da se zdaj svobodno peljemo po njej. Mija Berk

Jugoslavija je mogočna stavba, ki se je ob smrti predsednika Tita močno stresla. To zgradbo bomo vedno obnovljali in ne bomo pustili, da bi se podrla. Toni Krnc

Tito živi v naših srcih, saj je toliko naredil za našo svobodno domovino, da nam ne more umreti. Danijana Zupan

Ti, ki si se bojeval dolga leta,
ti, ki si nam svobodo dal,
ti, ki luč si svetlo nam prižgal,
ti si naš in mi smo tvoji.

Melita Breznikar

S V O B O D A

Svoboda je kot ptičica, ki večno leta, svoboda je vse, kar more biti lepega na svetu. Jožica Starič

Svoboda je sreča. V svobodi živijo svobodni ljudje. Svobodni ljudje imajo dovolj hrane. V vojni ni bilo dovolj hrane. Partizanom se moramo zahvaliti, da smo svobodni. Stane Danič

Zame je svoboda, da lahko nabiram rožice, skačem po travi, lahko mirno hodim po cesti in v šolo. Danjana Župan

Svoboda je kakor cvetica, ki najlepše diši, cveto in nikoli ne oveni... Marinka Markelj

Svoboda je kakor sonce, ki nas greje, nam daje svetlobo in življenje. Branka Tribar

Svoboda mi pomeni zaklad, ki so nam ga priborili partizani v težkem boju, zato mi je zelo draga. Miran Šiško

Svobodo moramo čuvati kot največji zaklad sveta.

Zame je svoboda to, kar je za najhnega otroka mama. Najhen otrok n brez mame ne bi mogel živeti, jaz pa bi težko živel brez svobode. Božo Kurent

Svoboda ni prazna beseda. Je brezskrbna igra otroka, vedro čelo zga ranega kmeta, nasmejano lice delovne žene. Jože Ramovš

Če ne bi bili svobodni, bi živeli kot ptiček v kletki, ki bi rad vzletel, pa ne more, ker je zrdno zaprt. Svoboda je nekaj, brez česar se ne da živeti. Mojca Lokar

Svoboda je moja največja sreča, ki je neželina nikoli izgubiti. Jelka Gregorčič

Svoboda je prišla kot pomlad po dolgi zimi. Marija Markelj

Svoboda je kakor sonce, ki lépo sije, kadar ga ne prikrivajo oblaki; drugače pa je sonce tomačno kakor zemlja, ki ni svobodna. Jožica Breznikar

Svoboda je luč lepega življenja. Milica Koščak

Preproste besede - 1974/75 - številka 4

Domovina je kot naša zlata mama. Miro Breznikar

Domovina je vse, kar vidim: gore, polja, travniki in dom. Mojca Peterlin

Domovina je mama, ki skrbi zate, ata, ki te ima rad, sreča, ki te toplo ovije kot sončni žarek, domovina je travnik s cvetjem, metulji, pikapolonicami... Metka Šiško

Domovina mi pomeni ljubezen. Jože Skarja

Domovina je velika hiša, ki je najlepša, v njej pa so združeni poštteni ljudje - Jugoslovani. Tadeja Župan

Domovina mi pomeni največje bogastvo. Renata Jago

S SOLIDARNOSTJO GRADIMO LEPŠO PRIHODNOST

Jugoslovanski narodi so takoj po vojni spoznali, da brez solidarnosti ne bi mogli obnoviti domovine. Združili smo se v enoten narod in kmalu so bili vidni uspehi. Le vedno se Jugoslavija lepo in vidno razvija v socialistično državo - tudi s solidarnostjo. Ne smemo pa videti samo sebe. Pogledati moramo tudi izven naših meja - v Afriko - deželo, polno zatiranja, izkoriščanja, revščine in nasprotij. V šoli vsako leto organiziramo solidarnostne akcije za otroke Afrike, da bi tudi njim zgradili lepšo prihodnost. Alenka Kotar

Preproste besede - 1978/79 - številka 2

PIONIRJI GASILCI SMO DOBILI SVOJ PRAPOR

Gasilsko društvo Šentrupert je v letu 1971 organiziralo pionirsko desetino. S tem je društvo želelo pritegniti v gasilske vrste čimveč mladih, da bi se spoznali z gasilsko tehniko in delom. Ko bodo odrasli, naj bi ti pionirji zamenjali starejše in onemogle člane. Če ob ustanovitvi je društvo pionirjem obljubilo, da bodo dobili tudi svoj prapor.

Na občnem zboru društva v januarju 1972 so člani sklenili, da bodo letos obljubo izpolnili. Izvolili so odbor za nabavo praporja, pionirji pa smo sami organizirali nabiralno akcijo in nabrali okoli 1500 din ter dobili nekaj botrov. Ker sem jaz nabral največ denarja, sem bil določen za praporščaka.

Prapor smo prejeli na gasilski prireditvi 6. avgusta. Na razvitje prapora je prišlo veliko gasilcev iz trebanjske občine, prišli pa so tudi pionirji gasilci iz Črnomlja s svojimi prapori. Prapor je razvil in ga predal pionirjem pokrovitelj - predsednik občinske konference ZSM Trebnje. Ob prevzemu prapora sem se v imenu vseh pionirjev gasilcev zahvalil vsem, ki so pomagali, da smo dobili svoj prapor, ter obljubili, da bomo prapor čuvali in varovali ter se pridno učili gasilskih veščin.

Na isti prireditvi je več zaslužnih gasilcev prejelo pohvale in odlikovanja. Ti delavni člani so nam pionirjem v zgled, kako je treba delati in pomagati sočlovku v nesreči. "temu nas vabi tudi gasilski pozdrav: "Na pomoč!"

Jožko Drobne

OB TRIDESETLETNICI PO SMO PIONIRJI DOBILI PRAPOR

V sredo, 27. decembra, je poteklo 30 let, odkar je bila ustanovljena pionirska organizacija. Na naši šoli smo to obletnico še posebno slovesno počastili, saj smo dobili pionirski prapor. Ko smo prišli v šolo, so nas pozdravili različni napisi. Predsednik PO je pozdravil vse zbrane. Člani dramskega krožka so recitali ob 30-letnici PO, spomnili pa smo se tudi Kajuha, saj je bila prav v tistih dneh 50-letnica Kajuhovega rojstva. Učenci iz našega razreda so zaigrali igrico Oprana strahopetnost, Janez in Jože pa prizorček Bedak. Zvedeli smo o dejavnosti pionirske organizacije na naši šoli.

Potem je prišel najvažnejši trenutek - razvitje praporja. Poleg predsednika KS Šentrupert ter predstavnikov KO RK, TD Šentrupert, ZB, KPD Dob, strelske družine Matija Gubec, gasilskega društva Šentrupert in pionirjev s šole Mirna sta bili na tej slovesnosti tudi mati in sestra borca Francija Lokarja, po katerem se imenuje naš pionirski odred. O njegovem življenju in boju ter smrti, padel je v ofenzivi pri Mirni peči, je povedala pionirka Breda, katere stric je bil.

ko je zastavonoša prejel prapor, smo zapeli pionirsko himno, potem pa smo pred novim praporom ponovili pionirsko zaobljubo. Prapora se kar nismo mogli nagledati. Na rdeči podlagi je uvezen pionirski emblema ter ima našega pionirskega odreda. Gostje so nanj pripeli še trakove. Sledilo je še pobratenje s pionirskim gasilskim praporom. Najboljši pionirji so dobili še priznanja. Pionirski odred pa je dobil priznanje ob 10-letnici kurirčkove pošte, priznanje KS in Strelske družine ter pionirski snak Tišoč radosti. Proslava se je končala. Prapor, ki ga bomo skrbno čuvali, pa nas bo vedno spominjal na ta dan. Mari Ramovš

ČETIRTO SREČANJE PIONIRJEV DOPISNIKOV

Zelo sem se razveselil, ko sem zvedel, da bom šel na srečanje dopisnikov v Trebnje.

V petek, 22. septembra, smo se s kombijem odpeljali v Trebnje. Bili smo med prvimi dopisniki, a so kmalu za nami prišli še drugi. Ko so prišli gostje, je bil pravi trenutek za zbiranje avtogramov. Ker se vsi niso pravočasno zbrali, se je srečanje pričelo z zamudo. Najprej je predstavnik občine pozdravil vse navzoče. Nato pa so še predstavili urednike mladinskih časopisov ter pesnike in pisatelje. Najbolj smo bili veseli Erazmovega obiska. Po svečanem uvodu smo si ogledali pionirska glasila, nekateri pa so šli v lov na avtograme. Posilo so pripravili na Kirni, zato smo se morali tja peljati z avtobusom. Po kosilu smo jedilnico spremenili v dvorano, kjer naj bi bili razgovori. Nestrpno smo pričakovali Tonija in potepuha Oskarja. Ko sta prišla, so ju obdali lovci avtogramov. Razgovor sta začela Oskar in Erazem, nato se je predstavil Tone Pavček in nazadnje še Toni, ki nas je prijetno zabaval. Potem so nam uredniki časopisov podelili diplome. Potem so nas z avtobuši odpeljali na Šole, kjer so goste razdelili med gostitelje.

Naslednji dan smo prisluhnili koncertu Silvestra Mihelčiča, nato pa so razdelili nagrade najboljšim glasilom. V drugem delu pa so razglasili zlato knjigo. To priznanje sta dobili Gimnazijka Antona Ingoliča in Bobri Janeza Jalna. Čas nam je prijetno minil v razgovoru s pisatelji Antonom Ingoličem, Ivanom Potrčem, Leopoldom Suhodolčanom in pesnikom Ivanom Minattičem.

Slovo je prehitro prišlo. Z lepimi občutki sem se poslovil od novih tovarišev in sem bil vesel, saj je bilo to moje prvo srečanje z dopisniki iz vse Slovenije.

Jože Urbič

Preproste besede - 1972/73 - številka 2

V PRENOVLJENI ŠOLI JE PRIJETNO

Prišel je začetek novega šolskega leta. Ko smo se zbrali pred šolo, nas je presenetil kup razbite opeke in drugih odpadkov pred šolo. "Je le res, da so prenovili šolo?" smo se spraševali. To smo kmalu dokončno zvedeli od tovariša ravnatelja, ki nas je pozdravil prvi dan pouka. "O je bil prvi dan pouka končan, smo komaj čakali ponedeljka, ko si bomo lahko ogledali prenovljene razrede. Zjutraj sem bila prva pred šolo, a v razred nisem smela, ker smo se zmenili z razredničarko, da jo bomo počakali pred šolo." O se je nabralo še več učencev, smo se največ pogovarjali samo o prenovljeni šoli. Prišla je tovarišica in odšli smo v razred. Od začudenja smo kar obstali. Razred je bil na novo prebujen, ob steni so bile speljane cevi centralne kurjave, od stropa so visele nove luči, v desnem kotu je bila vodovodna pipa. Sami sebi smo se zdeli bolj učeni, ker je bila lepa učilnica. Veseli smo, da imamo tudi mi lepo urejene razrede in se zahvaljujemo vsem, ki so pri delu pomagali.

Verica Strukelj - 1972/73 - štev. 2

UDELELEL SEM SE MEDNARODNEGA PRVENSTVA NA PORTUGALSKEM

Nekaj dni po prihodu z državnega prvenstva v kolesarjenju v Skopju sem se že pripravljaj na mednarodno prvenstvo v Lisboni. Tekmovanje je bilo 29. maja, nekaj dni pred tekmovanjem pa smo izkoristili za ogled Lisbone. Na tekmovanju je bilo šestnajst ekip. Ker je bila naša ekipa izžrebana, da bo prva vozila na poligonu, je bilo to za nas malo težje. Na poligonu s križišči smo imeli tekmovalci deset minut časa, da smo prevozili vse kontrolne postaje. Bilo jih je osem. Ko smo končali, so naši vojšči rekli, da smo zelo dobro vozili. Tudi drugi gledalci so nas pohvalili. Ob tem uspehu smo še malo mislili na dobro uvrstitev. Nato je bilo tekmovanjev spretnosti. Bilo je na stadionu in se mi je zdelo težje kot v Jugoslaviji. Čoprav smo naredili nekaj napak, nismo izgubili upanja na dobro uvrstitev, ker so tudi drugi delali napake. Zaskrbelo nas je, ko smo videli, kako vozijo Portugalci in Španci. Gledalci so jim zelo ploskali in navijali zlasti za portugalske tekmovalce. Po končanem tekmovanju je bila razglasitev rezultatov. Bili smo tretji; prvo mesto je osvojila Portugalska, drugo ekipa Španije, četrto pa ekipa Belgije. Za to mesto smo dobili velik pokal, vsak pa je dobil še svoj lastni pokal.

Z lepimi vtisi sem se vrnil. Dolgo mi bo ostalo tekmovanje v spominu in tudi vožnje z letalom ne bom tako hitro pozabil. Ob vrnitvi me je sprejel predsednik trebanjske občine Ciril Povec, ki mi je podaril uro. Zelo sem bil počaščen. Vesel sem bil, da sem uspešno zastopal našo domovino na tako velikem tekmovanju.

Janko Rugelj

PRVI POLET Z LETALOM

Uredništvo Pionirja je povabilo osemnajst najboljših dopisnikov v Lesce. Z naše šole smo bili povabljeni kar trije. V Lesce smo se odpravili v soboto zjutraj. Pot je bila dolga, vendar smo prišli na zbirno mesto še prezgodaj in smo morali čakati. Potem smo odšli na letališče. Najprej smo si ogledali letala. V Lescah je bilo tedaj tekmovanje z jadralnimi letali, zato je bilo veliko letal. Dve sta bili dvosedežni, ostala pa enosedežna. Pilot nam je razložil, kako so jadralna letala zgrajena in kako jadramo z njimi. Potem smo si ogledali motornaletala. Od teh letal jih je nekaj za prevažanje turistov, ostala pa so za vleko jadralnih letal. Nazadnje smo si ogledali še pripravo, na katerih vadijo bodoči letalci in padalci. Potem smo se vozili z letalom. Polet z letalom je vsakdo najbolj nestrpno pričakoval. Naenkrat so se z letalom peljali štiri učenci. Med prvimi štirimi sem bil tudi jaz. Imel sem srečo, da sem sedel zraven pilota, saj sem lahko veliko videl. Z letalom smo poleteli nad sotočje obeh Sav, nad Radovljico, ogledali smo si Dobčev bajer, sotesko Vintgar, Bled z gradom, Vrbo, Begunje in Drago. Nato pa smo se vrnili na letališče. Ko so bili poleti končani, smo se odpeljali proti domu. Izlet v Alpski center Lesce mi je bil zelo všeč. Z letalom sem se peljal prvič, zato mi je bil polet še večje doživetje. Svojega prvega "potovanja" z letalom ne bom nikoli pozabil, zato sem uredništvu Pionirja za to svojevrstno nagrado zelo hvaležen.

Zdenko Bučincl

K M E Č K I   M U Z E J   N A   V E S E L I   G O R I

1975. leta je turistično društvo Šentrupert odprlo kmečki muzej. Muzej je v prostorih nekdanje graščine na Veseli gori. V njem so shranjeni razni starinski predmeti: km etijski stroji, lončena posoda, kmečki voz, šivalni stroji in drugi zanimivi predmeti. Ko sem si ta muzej ogledala, sem spoznala, da mnogih predmetov še nisem videla in nisem vedela njih imena, imam pa občutek, da so našim prednikom dobro služili. Muzej si ogleda veliko ljudi ob raznih kulturnih prireditvah in znanih sejnih. Na lepem prostoru pred muzejem je bila tudi občinska proslava ob počastitvi stoletnice Čankarjevega rojstva.

Muzej čistimo učenci naše šole.

Vsi prebivalci naše krajevne skupnosti smo na ta muzej ponosni, saj nam razkriva preteklost naših krajev in življenje kmetov. Muzej je edini take vrste v naši občini, vrednost pa ima tudi v tem, ker je bilo vse iz ljubezni zbrano.

Milica Koščak

K A J   M I   P O M E N I   Z E M L J A

Zemlja mi pomeni zagotovljen prostor, na katerem lahko delam.

Slavka Krnc

Zemlja mi pomeni vir življenja. Če ne bi bilo zemlje in ne bi delali, tudi živeti ne bi mogli. Mira Lamovšek.

Zemlja mi pomeni ljubezen do dela. Kristina Rajcen

Zemlja mi pomeni delo, trpljenje, pa tudi veselje ob pogledu na pridelek, ki si ga kmet pridela z žuljavimi rokami.

Bernarda Lamovšek

K M E Č K A   M O D R O S T

Včasih so veljali kmečki ljudje za najmanj učene in pametne ljudi. Mnogo pa se je kmet naučil ob svojih izkušnjah. Otroci so se učili od svojih staršev. Velike spremembe pa so nastale, ko so tudi kmečki otroci začeli hoditi v šolo. Tako se je začela nekdanja kmečka modrost opuščati. Če malo starih pregovorov se je ohranilo do današnjih dni. Najbolj so ohranjeni pregovori v zvezi z zemljo, vremenom, domačimi živalmi in delom na polju Eden od znanih pregovorov, ki velja prav za pomlad, je: Če sadiš fižol popoldne, se ne bo ovil po kolu, ampak bo rasel po tleh kot buče. Take pregovore oživljajo ob primernem času starejši ljudje. Nekaterim starejšim ljudem se zdijo taki pregovori čisto nekaj nenavadnega. Če jim uide iz ust kakšen zanimiv, si ga hitro zapomni. Slišala sem tudi že pregovor: Lisjak se dere, dež bo. Nekateri pravijo, da se dere lisjak, drugi pa srnjak. Se sedaj ne vem, kateri se v resnici dere. Nobenega še nisem videla, ko se je drl, slišala sem le glas. Pričakuje dežja, ker je žejen - lisjak ali srnjak. Najbolj pa verjamem v pregovor: Če si kokoši iščejo hrano po dežju, bo še dolgo deževalo. Kmečki ljudje so včasih vedeli veliko zanimivega in škoda, da se je marsikaj pozabilo.

Milena Hrovat

P O G O Z D O V A N J E

V četrtek nam je učitelj povedal, da bomo šli pogozdovat. Po kosilu, ki so nam ga pripravili v šoli, smo odšli na pot. Pot je bila zelo dolga; še posebno pa se je vlekla zaradi precej toplega sonca. Ko smo končno prišli na cilj, ki je bil nekje v bližini Ravnika, smo se malo odpočili, nato pa šli delat. Eni so kopali jame, drugi pa smo nosili smrečice. Najprej nam je delavec iz gozdnega obrata pokazal, kako naj sadimo. Najprej jo zakriješ s prvo prstjo, ki jo pohodiš, nato dodaš še eno plast zemlje. Ker nas je bilo veliko, smo delo na prvi površini hitro končali. Nato so šli najbolj žejni pit vodo k izviru - jaz sem jih šla samo gledat. Nato smo se lotili drugega prostora, ki je bil zraven prvega.

Vesela sem, ker sem lahko sodelovala pri sajenju smrek. Da bi se jih vsaj veliko prišlo in da bi zrasle v velike smreke!

Ljilja Koščak

Preproste besede - 1972/73 - številka 4

V A R S T V O   N A R A V E   I N   O K O L J A

Sedela sem ob potočku in občudovala lepo naravo. Na drugi strani potočka so se igrali otroci. Vriskali so in se smejali, da se je slišalo daleč naokrog. Ko pa sem pogledala v potok, so po njem plaval papirčki in še mnogo drugih smeti. Vse to so zmetali razigrani otroci. Bila sem vznemirjena. Narava ni bila več čista.

Majda Podlogar

Starejšim bi naročila, naj varujejo naravo pred požarom in naj ne uničujejo mladik dreves. V gozdu je vedno več odpadkov, ki uničujejo lepoto gozda in okolice. Ljudje nič ne mislijo na naravo. V gozdu je čedalje več odpadkov.

Slavka Kovač

Zdravo in čisto okolje pomagam ohranjati tako, da sem v bližini našega doma zasadila dvedrevesci, ki bosta zrasli in dajali naravi kisik.

Alenka Kotar

Naš kraj so pred nedavnim "krasili" razni papirčki, ki jih je bilo povsod dosti. Zato smo sklicali pionirski sestanek, da bi se dogovorili, kako bi ta problem ugodno rešili. Sklenili smo, da bi vsak teden dvarazreda dežurala - pobirala papirčke in pometala ceste. Vsak razred je prišel na vrsto trikrat. Včasih smo čistili tudi med urami telesne vzgoje, če nismo bili vsi zaposleni. Preskrbeli smo si metle in koše. Nekateri so pobirali papirčke, drugi smo za njih pometali. Delo nam je šlo hitro od rok in smo počistili precejšen del ceste in trg. Ko smo končali, smo nesli papirčke na smetišče, jih zažgali, metle pa spravili v drvarnico. Veseli smo bili, da smo tudi mi pomagali našemu kraju do lepšega videza, saj je z našo pomočjo postal takšen, kot bi moral biti že prej.

Naravnost pa smo tudi mi pripomogli, da kraj ni bil tak, kot bi moral biti.

Franci Ramovš

Preproste besede - 1976/77 - izredna številka

T I S O Č   R A D O S T I

IZ MOJEGA DNEVNIKA

Sreda, 28. aprila 1971

Tudi danes je bilo sončno. Zadnjo uro pouka smo delali na šolskem vrtu. V rokah sem držal polovico grabelj in z njimi grabil plevel. Ura se je stekala in pomislil sem, kaj imamo za nalogo. Spomnil sem se fizike. Če na telo preneha delovati sila, se začne gibati premočrtno v smeri tangente na krožnici. Sklenil sem, da bom naredil poskus. Zavrtel sem polovico grabelj nad glavo in jih spustil. Poskus je krasno uspel. Grablje so se začele gibati premočrtno v smeri tangente na krožnico v travo. Če bi poskus videl učitelj fizike, bi gotovo imel odlično oceno. Na žalost pa je videl učitelj slovenščine, ki je v šestem razredu opazoval učence na vrtu. Ob koncu ure je prišel v razred, naravnal pest proti meni in ga dvakrat skrčil. Na srečo pa menda tovarišu učitelju kričeče rdeča barva ne ugaja, zato je pustil moje uho pri miru, da ne bi videl te barve. Tudi mojih las se ni spomnil, da bi jim dal pospešek za rast. Horda zato ne, ker ne mara dolgih las. Jaz pa sem mu hvaležen, saj mi je prihranil bolečine in pet dinarjev za frizerja.

Jože Uhan

KLAVIR

Pri uri glasbenega pouka je učiteljica vprašala nekega učenca:

"Kateri instrumenti spadajo k pihalom?"

"K pihalom spadajo: klarinet, fagot, oboa, klavir..."

"Klavir pa ne spada k pihalom," ga je opomnila učiteljica.

"Potem pa spada k trobilom," je odvrnil učenec.

Zdenko Bučinel

SLOVANOV NI MALO

"Naštej mi zahodne Slovane!"

"Kitajci!" je odgovorila Joži.

Pa naj še kdo reče, da Slovanov ni malo!

Slavka Okoren

ZVOČNIK V RAZREDU

Učitelj je hotel preskusiti učence, če vedo, da se glasovi delijo na samoglasnike, soglasnike in zvočnike. Ko je vprašal, če poznajo zvočnike, so se vsi ozrli nad vrata: "Saj ga imamo v razredu!"

Branko Markelj

PRI SLOVENSKEM JEZIKU

Učiteljica: "Kako se imenuje pisec basni?"

"Basist," je odgovorila učenka.

Anka Grčar

JUHA PA TAKA

Sosedov stric je bil sam doma. Je še bolj prileten in tudi večkrat pijan.

Nekega dne je prišel domov in pričel kuhati juho. Ko je prišel njegov sin iz službe, je rekel, da je že pripravil kosilo. V juho je dal veliko kokošje masti, da je juha lepo rumena. "O sta začela jesti, je sin ugotovil, da ima juha zelo čuden okus. Vprašal je očeta, kje je dobil mast. Odgovoril je, da v shranbi pod omaro. Šel je pogledat in videl, da je bila pasta za parket. To je bila zares okusna juha!"

Franci Podržaj

O B I S K   P I S A T E L J A
L E O P O L D A   S U H O D O L Č A N A

Na naše veliko pričakovanje nas je 8. junija obiskal priljubljeni pisatelj Leopold Suhodolčan. Srečanje z njim smo že dolgo pričakovali, kajti že dolgo je od tega, kar smo se dogovorili, da ga povabimo na našo šolo.

Nekaj mojih sošolcev in jaz smo pod tovariševim vodstvom pripravili Suhodolčanovo igrico Novinec. Ko je pisatelj stopil v šolo, smo tisti, ki smo igrali, stopili na oder. Posebno moja sošolka in jaz sva bili videti zelo smešni. Obe sva imeli očala in lase, zvezane v smešne repe. Vse to je povzročilo pri gledalcih smeh. Posebno so se smejali takrat, ko sva se s sošolko, v igrici, seveda, prepirali za prazen nič. Tudi nam na odru so se usta večkrat razširila, a morali smo vzdržati, da se nismo smejali.

Ko sem stala na odru, sem opazovala pisatelja. Njegov obraz mi je bil že znan, saj sem ga že enkrat videla. Njegova dela so mi všeč, saj se v njih spretno približa mlademu človeku in njegovim mislim. Za nekaj časa sva s sošolko stopili z odra, potem pa sva morali pokukati skozi zastor, kar je spet povzročilo smeh. Ko smo odigrali, nas je tudi pisatelj pohvalil.

Potem nam je pisatelj Suhodolčan prebral odlomek iz nove povesti - nam že znanih televizijskih junakov Naočnika in Očalnika. Njunim storijam smo se pristrčno nasmejali, hkrati pa smo občudovali pisatelja in njegov način pisanja. Potem smo zastavljali Leopoldu Suhodolčanu različna vprašanja o njegovih delih in o dogodkih iz njegove mladosti. Pisatelj nam je v prijetni obliki povedal nekaj smešnih dogodkov iz mladosti, za kar smo se nasmejali. Tistega dne nam smeha resni manjkalo.

Na koncu je pisatelj naši šoli podelil priznanje za tekmovanje za bralne značke, predsednik naše bralne značke pa je tudi pisatelju podelil, priznanje, saj je bil Leopold Suhodolčan, sedanji predsednik Zveze bralnih značk Slovenije, med prvimi, ki so začeli s tekmovanji.

Ko sem pisatelja поблиže spoznala, sem si zaželela, da bi prebrala še veliko njegovih del.

Zdenka Jurglič

Pisatelj pa je v Kroniko bralne značke zapisal:

Že ob kratkem, a zelo prijetnem srečanju z mladimi bralci, se mi je razodelo, da ste veliko storili za pridobivanje mladih za dobro knjigo. Prepričan sem, da bodo nekoga dne pounožili danes redke vrste odraslih bralcev.

Leopold Suhodolčan

8. junij 1973

IZ KRONIKE BRALNE ZNAČKE

Že mnogo let me imenitni poet Oton Župančič zasipa s svojo večno lepoto, s svojim zvokom, s svojo visokostjo. Če odkrito priznam, se mi vse tako zdi, da bi bilo za mnogo let naprej za vse slovenske otroke dovolj vsega lepega, vse poezije, če bodo brali in poznali Otona. In drugih skoraj ni treba.

Tone Pavček - 28. IX. 1968

Se nestrinjam. Kje pa! Življenju otroštvu in poeziji za otroke ni kraja.

Branka Jurca - 28. IX. 1968

Kadar slišim za Šentrupert, pomislim na novinarski krožek. Danes sem nekatere spoznal, pa se prijetno sprašujem: kakšna je življenjska pot teh otrok. Ivo Zorman - 7. junij 1974

Tako prijetne in hvaležne mlade poslušalce in bralce, s kakršnimi sem se srečal v Šentruperski Šoli, bi si želel imeti tudi drugod. Niko Grafenauer - 7. junij 1974

Naj bi bila dobra knjiga nam vsem zmerom zvesta prijateljica! Jože Dular - 10. april 1975

MOJIM MLADIM PRIJATELJEM V ŠENTRUPERSKI SOLI

Tako prisrčno mi bilo je z vami
ta lepi dan, v tej Hirenški dolini -
bili ste vi, in moji vmes spomini.
Bilo je kot v deželi za gorami -

v tisti sanjani, veste: "devetí",
kjer vse tako lepo je, čudovito -
kot v svetu knjig, ki so ko klana žita,
kot vrt z zlahtnim drevjem in s cveti...

O, vedno, kakor zdaj, v ta vrt hodite
in na to polje - v čudežni deželi;
tam sadeži za vas so dozoreli,
tam v čašah rož so svetle tajne skrite...

Iskreno vaš Severin Sali - 10. april 1975

Ne se plašiti pred življenjem, ne se ga bati; verovati vanj, živeti ga, izživeti, napolniti, kakor senapolnijo šolske klopi, kronika, naša srca - in naj traja dlje in slaje kot mi, ki smo od danes do jutri!

Rad bi vsaj v duhu objel vse te obraze otrok, popisanih v tej knjigi, in jim želel od srca:

Živite, živite dolgo, lepo in srečno!

Vaš Tone Pavček - 30. maj 1979

Od mojega prvega obiska v tem prelepem dolenjskem kraju bo danes teden minilo deset let. To bi bila že precej dolga doba, da nisem v tem času vsak čas v Pionirskem listu prebral ali na radiu slišal, kako delavna je tukajšnja mladina, kako je zavzeta za dobro knjigo in lepo slovensko besedo. Tako sem bil torej ves ta čas povezan s tukajšnjo šolo in izrednih dosežkov njenih šolarjev in šolarok. Celo o moji Potopljeni galeji so napisali zanimive in za knjigo laskave besede. Hvala zanje in iskreno čestitke k dosežkom in uspehom pa tople želje za še večje nadaljnje uspešno delo. Anton Ingolič - 7. april 1980

Naj vam bo vsem lepo v tej pomladi dolenjski - hvala za lepo doživljanje in na svidenje! Kristina Brenkova - 15. april 1981

Na Šoli v Šentrupertu je bilo nadvse prijetno: otroci so bili živahni, Božo Kos odličen (tudi kot šofer!) in mogoče sem bila tudi jaz vsaj za +3.

Prijetno se je srečevati z ljudmi, ki imajo radi - knjigo.

Berta Golob - 15. junij 1982

DROBCI IZ PIONIRSKÉ KRONIKE

1959/60:

Ustanovljeni so bili krožki: šahovski, dramatski, folklorni, telovadni, pevski, strelski in gospodinjski krožek.

1960/61:

Vključili v natečaj JPI Moj kraj včeraj, danes, jutri. Ustanovljen je bil novinarski krožek; že v tem letu je bila nagrajena učenka z desetdnevno bivanjem na morju.

1961/62

Dobili prvo nagrado pri Pionirskem listu Moj domači kraj včeraj, danes, jutri. V tednu tiske nas je obiskal pesnik Severin Bali.

Ustanovljena o estetski in likovni krožek.

1962/63:

Ob dvajsetletnici PO zasadili spominsko drevo.

Vključili smo se v solidarnostne akcije za otroke drugih držav; naš učenec bil nagrajen.

1963/64:

Pionirji dopisovali s pionirji iz Sovjetske zveze. Dobili smo več knjižnih nagrad pri dopisovanju.

1964/65:

Imožično smo se vključili v društvo za varstvo šivali.

Iladinci so vodili pionirske sestanke na razredni stopnji.

1965/66:

Zaključek Najdihojce pri Delu je bil sestavljen iz začetnih črk naših desetih pionirjev.

1966/67:

Zbirali smo za obnovo Jurč čevega doma.

1967/68:

Začetek tekmovanja za bralno značko - Zupančičeva bralna značka.

Začeli gojiti taborništvo.

1968/69:

Člani krožka so si pri Pionirju pridobili naslov: Pionir - novinar.

1969/70:

Vključili smo se v več nabiralnih akcij; posebno pridni smo bili v zbiranju starega papirja. Začeli smo tekmovati za Golievo bralno značko.

1970/71:

Novinarski krožek je v natečaju Saejte se z nami dobil 2. nagrado. Tri člani krožka so pri Pionirju nagradili s poletom z letalom.

V prometnem krožku smo skupaj s pionirjem iz Bentjerneja na republiškem tekmovanju dosegli prvo mesto.

Začeli smo izdajati glasilo Preproste besede.

1971/72:

Spet bili občinski prvaki v prometu; uspehi so se nadaljevali, saj je bil učenec na državnem in mednarodnem prvenstvu uspešen.

Prvikrat je naš učenec osvojil Vegovo bronasto, srebrno in zlato priznanje. Učenec naše šole se je udeležil pohoda po Titovem rojstnem kraju in bil pri tovarišu Titu.

1972/73:

Ob 30-letnici PO smo dobili pionirski prapor.

Dobili smo priznanje krajevné skupnosti, Priznanje občinske strelske zveze, Priznanje za sodelovanje pri kurirčkovi pošti, Priznanje za sodelovanje v JPI Tisoč radosti.

1973/74:

Uspešni v solidarnostni akciji Za otroke Afrike. Občinski prvaki v nogometu. Uspešni v prometnem krožku.

1974/75:

Nekateri pionirji in mladinci so šli v pobrateno občino Obrenovac. Nagrajeno je bilo šolsko glasilo. Aktivno smo se vključili v solidarnost z vietnamskim ljudstvom. Dobili smo Priznanje za uspešno solidarnostno akcijo.

Ob 30-letnici osvoboditve v Sentrupertu razstava Borisa Kobeta Sentrupert v vseh letnih časih. Odprli smo kmečki muzej. Ponovno priznanje krajevne skupnosti, več nagrad posamezniki pri novinarskem krožku.

1975/76:

Pripravili občinsko proslavo ob stoletnici Cankarjevega rojstva. Imeli smo Pohod pionirjev na osvobojeno ozemlje - udeležili smo se ga vsi pionirji in mladinci; množično sodelovanje z borci. Organizirali smo občinsko srečanje dopisnikov. Pokazali smo solidarnost ob potresu na Tolminskem. Vsi bili na izletu v Kumrovcu. Priznanje pri Pionirskem listu - Svobodni gradimo naš svet. Dobili likovno nagrado za glasilo Preproste besede - motivi iz kmečkega muzeja.

1976/77:

Bogata dejavnost pri interesnih dejavnostih; imeli tudi učna krožka. Odkrili spominsko ploščo dr. Pavlu Lunačku - Igorju. Organizacijski komite za proslavo 30-letnice osvoboditve nam je poslal bogato knjižno nagrado.

Priznanje za pomoč vrstnikom v Afriki. Imeli smo občinska prvača v Veseli šoli za 3. in 4. razred.

1977/78:

Izdali Zbornik ob 35-letnici Gubčeve brigade. Začetek izdajanja občinske revije mladih Srečanja. Nagradili najbolj prizadevne pionirje in mladince ob 35-letnici PO. Prvič je bil začetek kurirčkovne pošte v naši občini - na Trebelnem.

Ponovno pohvaljeni za uspešno solidarnostno akcijo. Zahodni dolenski odred nam je na roslavi na Veseli gori, ko so mu podelili domicil, podaril zajeten kup knjig. Imeli smo kar tri občinske prvače v Veseli šoli za 3., 4. in 7. razred. Množično tekmovanje v požarni varnosti. Laskavi uspehi modelarskega krožka. Novinarski krošek je imel 241 objav. Druški krošek imel 21 nastopov, aktiven je bil lutkovni krošek.

1978/79:

Letos je prvič šla skozi naš kraj Litova štafeta. Spet smo imeli dvaveselošolca na republiškem tekmovanju.

1979/80:

Šolsko leto smo začeli v prenovljeni šoli; dobili smo telovadnico. Naša krajevna skupnost se je pobratila s krajevno skupnostjo Prule. Imeli smo dve občinski prvakinji v Veseli šoli. V natečaju ki mladi smo prejeli eno izmed tretjih nagrad. Množično vključevanje pionirjev v kolesarsko izpite. Izdali smo šest številčk glasila Preproste besede.

1980/81:

Imeli smo prvo občinsko pionirsko konferenco. Dobili smo Priznanje JPI. V mesecu knjige so nam Prulčani poslali bogato knjižno darilo.

23. novembra je bila otvoritev prvega industrijskega obrata v kraju - Agrostroj - pionirji so pripravili kulturni program. Dobili smo Priznanje in knjižno nagrado v natečaju ki mladi. Imeli smo občinskega prvača v Veseli šoli za osmi razred. Preživeli smo dan s pionirji s Prulo.

1981/82:

Prvič smo praznovali dan šole; to je 2. april - obletnica smrti dr. Pavla Lunačka in mednarodni dan mladinske književnosti. Dobili smo Priznanje za sodelovanje v natečaju Pionirskega lista Mi mladi.

Novinarski krožek in kurirska četa sta dobila pohvalo.

Pionirji in mladinci so bili aktivni pri preskusu obrambnih priprav - akcija SAVA 82.

1982/83:

Ob 40-letnici ustanovitve Gubčeve brigade smo dobili Plaketo Gubčeve brigade.

Nagradili smo najbolj aktivne pionirje ob 40-letnici PO.

2. aprila smo poimenovali šolo po rojaku dr. Pavlu Lunačku. Stiridesetletnico napada na Šerupert smo počastili s pohodom Po poteh napada.

RAZVITJE OBČINSKEGA PIONIRSKEGA PRAPORA

Prapor smo razvili na občinski pionirski konferenci ob štiridesetletnici pionirske organizacije. Razvitja smo se udeležili tudi delegati iz Sentruperta.

Z vsake šole je prišlo 15 delegatov. Ko se je konferenca začela, je po poročilih o delu pionirjev v posameznih odredih sledil kulturni program. Plesali so učenci iz Velikega Gabra in Trebnjega, Mirenčani pa so nam prikazali glasbeno pravljico o goski. Urednica Pionirskega lista Marta Bošnjak nam je pripovedovala, kako Pionirski list vseskozi spremlja akcije pionirjev. Tudi ilustrator Božo Kos je prišel in nam narisal pet šaljivih risb.

Sledilo je razvitje pionirskega prapora. Razvil ga je borec Gubčevbrigade Sergel Vošnjak in rekel, da moramo biti aktivni, kakor so bili tudi pionirji kurirji med vojno. Na prapor so pripeli sporninske trakove, nato pa so se prapori vseh šol pobratili z občinskim praporom.

Za prapor je prispeval vsak pionir naše občine, zato je resnično naš.

Janko Škarja

PIONIRSKI ODRED NA NAŠI ŠOLI

Vsak četrtek šeste ure imamo predsedniki, tajniki in blagajniki razrednih skupnosti od petega do osmega razreda pionirski sestanek. Učiteljica našega pionirskega odreda je tovarišica Marjana Ogrinc. Ta nam nakaže dnevni red in nam potem vsako točko posebej razloži. Prebere nam tudi načrt, kaj moramo v določenem mesecu narediti. Največ je del vnih akcij, so pa tudi proslave in podobno. Vsi si pomembne stvari zapišemo in potem o tem poročamo pri razrednih urah. Vsak predsednik pripravi tudi kakšen referat. Gradivo nam svetuje učiteljica. Prvi četrtek v mesecu pa imamo sestanek združen z uledinci iz osmega razreda in s predstavniki pionirjev iz nižjih razredov. Večkrat se pogovarjamo o krožkih na šoli, pa tudi o poklicih. Včasih pa nas obišče tudi kakšen gost. Med njimi je bil delegat krajevne skupnosti, levec, pisateljica Vida Preš. Taki sestanki so nam prav posebej zanimivi.

Milena Koter

Ko so učenci v prvem razredu sprejeti med pionirje, se že začne njihova dejavnost v raznih akcijah. Seveda je poglobljena skrb pionirjev učenje. Pri raznih akcijah - kot so: zbiranje papirja, očiščevalne akcije, zbiranje poljskih pridelkov, steklenic, pločevine, sodelujejo pionirji na vsej šoli. Pri delovnih akcijah urejamo okolico šole, pobiramo papirje, skrbimo za sporninske obelodžja, pozimi pa pred šolo odmetavamo sneg. V razredih smo določili delovne brigade za vsak mesec. Na naši šoli delujejo tudi razni krožki: novinarski, rokometni, košarkarski, šahovski, ritmični, glasbeni, krožek ročnih del in podobno. Veliko učencev tudi tekaže za bralno značko, precej pa je tudi tekmovalcev v Veseli šoli.

Janko Škarja

GRADNJA ŠOLE

Oče mi je še večkrat pripovedoval, da je tudi on pomagal pri zgraditvi nove šole takoj po osvoboditvi. Zelo rada mu prisluhnem in danes sem ga še enkrat prosila, da mi je vse povedal. Oče mi je rekel, da se ne spominja več, kdaj natančno se je začela gradnja, ve pa, da je bilo okoli leta 1947. Pouk so imeli takrat vsak drugi dan, zato je bilo dovolj časa, da so otroci pomagali pri gradnji. Pa ne samo otroci, tudi kmetje in mladina so radi priskočili napomoč tudi s konji in z volmi. Prevažali so opeko, gramoz in odvažali prst na njive. Oče je povedal, da je največkrat prav z živino opravljal delo. Seveda je gradnja potekala zelo počasi, saj niso imeli nobenih strojev, malto so morali pripravljati ročno, pa tudi samokolnic je primanjkovalo, bile so predvsem lesene. Malto so zato morali znositi le v vedrih in koritih. Glavna zidarja sta bila tovariša Kristof in Butara iz bližnje okolice. Pozneje, ko je bila šola že skoraj dograjena, le pokriti jo je bilo še treba, se je oče večkrat tudi prostovoljno javil in šel pomagat podajati opeko, ki so jo s konji pripeljali iz nekaj kilometrov oddaljene Bistrice. Gradnja se je zaključila okoli leta 1953.

Na koncu je oče še poudaril, da je ponosen, da je tudi on pomagal zgraditi šolo, v kateri si je pozneje nabiralo znanje veliko otrok in ki je bila leta 1979 tudi obnovljena.

Martina Ruperčič

Tudi moj oče je sedeloval pri gradnji šole.

Ko so med 2. svetovno vojno v Bentrupertu požgali šoli, so se vaščani Bentruperta po osvoboditvi odločili, da bodo zgradili novo šolo. Ker v našem kraju tako ni bilo šole, se je pouk odvijal po večjih sobah v našem kraju. Ker pa se je po osvoboditvi material zelo težko dobil, so morali nekaj let počakati, da so zbrali najvažnejši material, da so potem hitreje gradili. Šolo so zgradili predvsem iz kamna in iz opeke. Prav pa so jim prišli tudi pionirji. Nosili so kamenje, opeko, vozili malto in drugo. Graditev je trajala šest let. Šola je dobila lepe nove in svetle prostore. Pred štirimi leti so šolo obnovili. Zgradili so tudi prostorno telovadnico in prizidali vrtec. Sredstva za to so zbrali s samopriskvkom.

Solarji smo veseli, da imamo v šoli lepe in svetle prostore ter da se lahko učimo v slovenskem jeziku.

Mira Krajšek

Oče mi je povedal, da sta bili šoli v Bentrupertu med vojno požgani, zato je pouk po osvoboditvi potekal v raznih manjših prostorih po vaških hišah. Zaradi pomanjkanja učilnic, učiteljev in šolskih pripomočkov je bilo učenje v zelo težkih pogojih. Tudi malce takrat še niso imeli v šoli. Pouk je bil samo dvakrat ali trikrat na teden.

Kmalu po vojni so začeli graditi šolo in je trajalo več let, preden je bila šola zgrajena. Pri tem so pomagali učenci, učitelji in starši. Zelo so bili veseli nove šole, ki so jo gradili z velikim naporom, brez strojev, predvsem z udarniškim delom. Pouk v novi stavbi je veliko pripomogel k boljšemu uspehu učencev.

Bogdan Brear

Š T I R I D E S E T L E T N I C A   N A P A D A   N A   D O B

Napad na Dob je bil od 25. na 26. december 1942. Napadel ga je bataljon Gubčeve brigade. Vodja je bil komandant Tone Zgonc Vasja. V postojanki je bilo 31 Italijanov. Pod zaščito je bila družina Navsar iz Praproč, kakor tudi lastnik gradu grof Logotetti in žena Stela iz rodu grofov Barbo. Grad je stal na hribčku, zato je bil teže dostopen. V grad so prišli partizani ponoči po lestvi. Ko so Italijani občutili, da so v gradu partizani, se je začela huda borba. Borba za sam grad pa ni bila dolgotrajna. Orožje iz celotne postojanke je prišlo v roke partizanom, postojanka pa je bila likvidirana. V borbi za zavzetje sta padla le dva partizana. Celoten grad je bil zažgan. V tej akciji je sodeloval tudi moj stari ata.

Jože Radovan

O B   Š T I R I D E S E T L E T N I C I   N A P A D A N A   Š E N T R U P E R T

Ob štiridesetletnici napada na Sentrupert smo imeli učenci višjih razredov pohod po poti 13. proleterske brigade Rade Končar. Vodial nas je vodič te brigade tovariš Sandi Ravnikar, borec Zahodnega dolenjskega odreda. Določili smo komandanta in komisarja, komandante posameznih čet (to so bili razredi) in pa zastavonoše.

Med potjo je komandant dajal povelja, kot so: v vrsto po eden, stroga tišina, v vrsto po dva, počitek in podobno. Imeli smo tudi izvidnico, ki jo je sestavljalo pet osmošolcev. Oni so pregledovali teren pred nami, gledali tudi, če ni kakšen most zminiran in postavljali stražo, kadar smo imeli počitek. Še prehitro smo prišli do spomenika, kjer so se zbrali tudi učenci nižjih razredov in smo imeli kratko slovesnost. Govoril nam je borec Cankarjeve brigade - le-ta je vodila glavni napad. Nato smo šli še v šolo na slavnostno sejo skupščine krajevnih skupnosti, kjer so tudi spregovorili predstavniki posameznih brigad, obrat Agro-stroj pa je prevzel pokroviteljstvo nad našo šolo.

Ta dan nam bo vsem ostal v nepozabnem spominu. Spoznali smo še nekaj več zgodovine našega kraja med NOB in s pohodom postali še za izkušnjo bogatejši.

Tadeja Zupan

N A P E L J A V A   T E L E F O N S K E G A O M R E Ž J A

V naši krajevni skupnosti smo najprej izvedli referendum za napeljavo telefonskega omrežja in za ureditev cest. Referendum je uspel. Izvolili so tudi gradbeni odbor, ki se je povezal s pošto v Novem mestu. Strokovnjaki te pošte so naredili načrt. Ššomladi so začeli kopati jame in postavljati drogove. Tudi učenci osmoh razredov smo imeli delo: zasipavali smo jarke, v katerih je bil položen telefonski kabel. Ob prazniku republike je bila otvoritev nove pošte in avtomatske telefonske centrale. V krajih Slovenska vas, Trstenik in Jesenice telefoni še niso priključeni, ker se bodo morali povezati z wirensko in ukronoško telefonsko centralo. Telefonska centrala in nova pošta sta za našo krajevno skupnost velika pridobitev.

Metka Liško

N O J   O D N O S   D O   P R E T E K L O S T I

Pravzaprav o NOB ne vem veliko, vem pa, za kaj so se partizani borili. Vsak dan in na vsakem koraku jih je spremljala smrt. A niso zgubili upanja, da bodo premagali fašiste in da bo po vojni vse drugače. Upanje jim je dajalo tudi to, da niso bili osamljeni v boju in da so se borili tudi za svoje življenje, čeprav so bili pripravljani dati svoje življenje za zmago revolucije in tudi za prihodnje rodove. Veliko slišim o njihovih junastvih, a mislim, da je iz njih junake naredil ta čas, ker je ta vojni čas povzročil korenite spremembe. Zgodilo pa se je tudi narobe, da je ta vojni čas povzročil, da so se nekateri povezali s fašisti in ti izdajalci so bili krivi za smrt mnogih ljudi. To je čas, ko so Jugoslovani morili Jugoslovane. A zdaj je v Jugoslaviji socializem; priborili so nam ga ljudje, ki so z neizbrisnimi črkami zapisani v zgodovini.

Metka Liško

P R E P R O S T E   B E S E D E

OB ŠTIRIDESETELETNICI PIONIRSKE ORGANIZACIJE

UTRINKI IZ VOJNO

IZ ŠOLSKEGA GLASILA

DROBCI IZ PIONIRSKE KRONIKE

UTRINKI PO VOJNI

P R E P R O S T E   B E S E D E

GLASILO NOVINARSKEGA KROGLJA

NA OSNOVNI ŠOLI DR. PAVLA LUNAČKA V BENTRUPERTU

Šolsko leto 1981/82

leto XIII. Številka 2

Uredniški odbor: Melita Breznikar, Martina Ruperčič,
Metka Šiško, Nataša Vidmar in Tadeja Zupan

Mentorja: Danica in Jože Zupan

Tehnična oprema : ličovni mentor Marjan Podlegar

Naklada: 100 izvodov

